

Mirella Sipola

TULOKSELLISUUS MAKSUTTOMASSA MUSIIKIN HARRASTUSTOIMINNASSA

Tempo-lastenorkesteritoiminnan hyödyt lapsille, nuorille ja yhteiskunnalle.

TULOKSELLISUUS MAKSUTTOMASSA MUSIIKIN HARRASTUSTOIMINNASSA

Tempo-lastenorkesteritoiminnan hyödyt lapsille, nuorille ja ja yhteiskunnalle.

Mirella Sipola
Opinnäytetyö
Kevät 2024
Kulttuurituottaminen ja luova talous
(YAMK)
Oulun ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Oulun ammattikorkeakoulu
Kulttuurituottaminen ja luova talous

Tekijä(t): Mirella Sipola

Opinnäytetyön nimi: Tuloksellisuus maksuttomassa musiikin harrastustoiminnassa. Tempo-lastenorkesteritoiminnan hyödyt lapsille, nuorille ja yhteiskunnalle.

Työn ohjaaja(t): Petri Hoppu

Työn valmistumislukukausi ja -vuosi: Kevät 2024

Sivumäärä: 50

Tämä opinnäytetyö käsittelee matalan kynnyksen ja maksuttoman Tempo-lastenorkesteritoiminnan hyötyjä lapsille, nuorille ja yhteiskunnalle. Työssä käsitellään myös Tempo-orkesteritoiminnan järjestämisen taloudellisia haasteita. Tiedonkeruumenetelmänä on käytetty kirjallisuutta, internet-lähteitä, sekä Tempo-koordinaattori Taru Nygårdin haastattelua.

Teoriaosuudessa käsitellään kulttuurihyvinvointia ja lapsiperheköyhyyttä, sekä kulttuuriharrastamisen rahoitusmalleja. Teoriaosuudessa avataan myös vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kenttää. Tempo-orkesteritoiminnan hyvinvointivaikutukset näkyvät erityisesti oppimisessa ja sosiaalisessa kasvussa. Lisäksi toiminnan hyötyjä voi nähdä muun muassa maahanmuuttajataustaisten lasten kielen oppimisessa ja kotoutumisessa suomalaiseen yhteiskuntaan.

Tempo-orkesteritoiminnan toiminnan järjestäminen on ollut vuosien saatossa taloudellisesti haastavaa. Toiminta on rahoitettu useilla erilaisilla hankerahoituksilla. Jotta toimintaa voidaan järjestää pitkäjänteisesti, on rahoituksen vakiintuminen perusteltua. Vaikka toiminta ei ole taloudellisesti tuotavaa, se on tuloksellista. Tavoitteet eri toimijoiden välillä ovat erilaisia. Tempo-orkesteritoiminnassa yksi tärkeimmistä tavoitteista on harrastuksen saavutettavuus.

Kehitysehdotuksena näen Tempo-toiminnan rahoituksen vakiintumisen ja toiminnan laajenemisen osaksi laajempaa musiikkikasvatuskenttää. Toivon myös, että tämä työ herättää keskustelua kulttuuriharrastamisen tärkeydestä ja siitä, kuinka toiminnan järjestäminen on tehty haastavaksi. Kulttuurilla on tärkeä rooli yhteiskunnassamme ja kulttuuriharrastamisen tulisi olla jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollista sosioekonomisesta asemasta riippumatta.

Asiasanat: Tempo-toiminta, lastenorkesteri, kulttuurihyvinvointi, lapsiperheköyhyys, musiikkiharrastamisen rahoitus.

ABSTRACT

Oulu University of Applied Sciences
Master's Degree Programme in Cultural Production and Creative Industries

Author(s): Mirella Sipola

Title of thesis: Effectiveness in free payment music hobby activities. The benefits of Tempo -children's orchestra for children, youth, and society.

Supervisor(s): Petri Hoppu

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2024

Number of pages: 50

The thesis explores the benefits of low-threshold and free Tempo-children's orchestra activities for children, youth, and society. In addition, this thesis addresses the economic challenges of organizing Tempo-orchestra activities. The data collection methods included literature overview, online materials, and Tempo-coordinator Taru Nygård's interview.

The theoretical framework addresses cultural well-being, childhood poverty and funding model of cultural participation. The field of liberal arts work and basic art education are also discussed in the theory section of the thesis.

The well-being effects of Tempo-orchestra activities were particularly evident in learning and social development. The well-being effects were also evident among immigrant children in language learning and integration into Finnish society.

Organizing the activities has been challenging over the years. The activities have been funded through various project grants. Establishing stable funding is necessary to organize activities in the long run. Tempo-orchestral activities are effective even though they may not be financially profitable. The goals of the music schools are different. One of the Tempo-orchestra's key goals is the accessibility of the hobby.

My development suggestion is that the Tempo-orchestra receive established funding and the activities would expand to become part of a larger music education field. I hope that this thesis sparks discussion about cultural activities and funding. Cultural plays an important role in our society and cultural activities should be possible to every child and youth regardless of their socioeconomic status.

Keywords:

Tempo activities, children's orchestra, cultural well-being, child poverty, financing music activities.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	KULTTUURIHARRASTAMISEN VAIKUTUKSET HYVINVOINTIIN.....	8
	2.1 Fysiologiset vaikutukset.....	10
	2.2 Sosiaaliset vaikutukset	10
	2.3 Oppimiseen ja keskittymiseen liittyvät vaikutukset	11
	2.4 Psykologiset vaikutukset	12
3	KULTTUURIHARRASTAMISEN RAHOITUSMALLIEN TAUSTAA.....	13
	3.1 Harrastamisen Suomen malli	15
	3.2 Järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoitus	15
	3.3 Suomen kulttuurirahaston apurahat	16
	3.4 Aluehallintoviraston avustukset	17
	3.5 Taide- ja kulttuuripalveluiden yhdistysten toiminta-avustus	18
	3.6 Taiteen edistämiskeskuksen lastenkulttuurin erityisavustus.....	19
	3.7 Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen avustukset.....	20
	3.8 Vapaa sivistystyö.....	21
	3.9 Elinkeinoelämän tuki taiteelle ja kulttuurille	23
4	TEMPO-ORKESTERITOIMINTA.....	25
	4.1 Tempo-orkesteritoiminnan taustaa	25
	4.2 Tempo-pedagogiikka.....	27
	4.3 Tempo-orkesteritoiminta Oulussa.....	28
	4.4 Oulun Tempo-toiminnan rahoitus	30
	4.4.1 Tempo-orkesteritoiminnan rahoitus	31
	4.4.2 Tempo-musapajatoiminnan rahoitus	34
	4.5 Rahoituksen jakaminen ja vaikutus Tempo-orkesteritoimintaan Oulussa.....	35
	4.6 Tempo-orkesteritoiminnan hyvinvointivaikutukset	37
5	TULOKSELLISUUS MAKSUTTOMASSA MUSIIKIN HARRASTUSTOIMINNASSA	39
6	POHDINTA.....	41
	LÄHTEET.....	44

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tuoda esille niitä keinoja, joilla taloudellisesti tuottamaton toiminta saataisiin näkyväksi musiikin harrastustoiminnan rahoituksia haettaessa. Pohdin miksi Tempo-lastenorkesteritoimintaa kannattaa järjestää, vaikka se vaikuttaakin taloudellisesti kannattamattomalta. Valitsin tämän aiheen, koska näkemykseni mukaan musiikin harrastustoiminta kuuluu kaikille.

Tempo-orkesteritoiminta on matalan kynnyksen maksutonta musiikkiharrastustoimintaa, jossa yhteisötoiminta kulkee alusta asti mukana. Toiminnan tarkoituksena on tukea eri lähtökohdista ja taustoista tulevia lapsia ja nuoria. Tavoitteena on tukea sosiaalista kasvua ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia kehittämällä elämäntaidollisia asioita. (Ahvenainen 2020, 8,11.) Tempo-toimintaa järjestetään eriytymisvaaralla olevilla alueilla ja harrastajissa nähdään vahva maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten osuus (Nygård 2023b).

Ukrainan sodan lisäksi ilmastonmuutos, globaalit haasteet ja huoltosuhteen kehitys liittyvät kasvavaan maahanmuuttoon. Humanitaarisen maahanmuuton lisäksi tarvitaan myös työperäistä maahanmuuttoa. Esimerkiksi Oulussa viime vuosien väestönkasvu on tullut maahanmuuton myötä. Vaikka asenteet muuttuvat pikkujäseniksi, se nähdään edelleen osittain kielteisesti. Kulttuurin rikastuminen ja kansainvälistyminen ovat kuitenkin vahvassa kasvussa.

Aloitin itse Tempo-opettajana syksyllä 2023 ja huomasin pian toiminnan olevan hyvin erilaista verrattuna perinteiseen instrumenttiopetukseen. Huomasin pian myös toiminnan vaikutukset niin yksilötasolla kuin yhteiskunnallisellakin tasolla. Toiminta on tärkeää, jotta jokainen lapsi ja nuori pääsisi harrastamisen piiriin riippumatta perheen sosioekonomisesta asemasta.

Viimeisen vuoden aikana Suomen taloustilanne on kiristynyt huomattavasti. Petteri Orpon Vahva ja välittävä Suomi -hallitusohjelmassa leikkaukset kohdistuvat erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmiin, kuten pienituloisiin ja yksinhuoltajiin. (Valtioneuvosto 2023.) Suomessa taloudellista niukkuutta jossain vaiheessa elämäänsä on kohdannut joka kolmas lapsi ja lapsiperhe köyhyydessä elää joka yhdeksäs lapsi. Lapsiperheköyhyys on moninainen ilmiö, mutta yhtenä suurena rakenteellisena syynä nähdään elinkustannusten nousu. (Itla 2023.)

Tietoperustassa on kaksi teemaa: musiikkiharrastamisen hyvinvointivaikutukset, sekä toiminnan rahoitus. Myös koko työn ajan nämä perusteemat vuorottelevat. Tutkimuskysymykseni ovat: Mitä hyötyä Tempo- lastenorkestereista on lapsille, nuorille ja yhteiskunnalle? Miten Tempo-lastenorkesteritoiminta rahoitetaan?

Käyn alussa läpi musiikkiharrastamisen hyvinvointivaikutuksia. Tutkimuksien mukaan taide- ja kulttuuriharrastus vaikuttaa ihmisiin monikanavaisesti ja sillä on positiivinen vaikutus ihmisen hyvinvointiin (Laitinen 2017, 6–11). Seuraavaksi käyn läpi musiikkiharrastamisen rahoitusmalleja ja avustuksia. Olen valikoinut esiteltävät avustukset sillä perusteella, että Tempo-lastenorkesteri on saanut rahoitusta näiltä toimijoilta jossain vaiheessa toimintaansa tai rahoitusperusteet voisivat sopia Tempo-toiminnalle. Lisäksi olen halunnut tuoda näkyväksi vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen kenttää, jotta pystyn peilaamaan Tempo-orkesteritoimintaa myös muihin toimijoihin.

Toteutin Tempo-orkesteritoiminnan kartoituksen teemahaastatteluna. Haastatteluni pääteemat olivat toiminnan periaatteet ja käytännöt, rahoituksen muodot, lähteet ja haasteet, sekä Tempotoiminnan hyvinvointivaikutukset.

Tämä työ on merkityksellinen monelle toimijalle sillä se tuo keskitetysti ilmi musiikkiharrastamisen hyödyt ja hyvinvointivaikutukset, sekä toiminnan järjestämisen taloudelliset haasteet. Tästä työstä on myös helppo nähdä keskitetysti, miten Tempo-orkesteritoiminta rahoittaa omaa toimintaansa. Lisäksi tämä työ on merkityksellinen Tempo-opettajille. Tällä työllä voimme hyvin ilmentää toiminnan tärkeyttä, sekä saavutettavuutta.

2 KULTTUURIHARRASTAMISEN VAIKUTUKSET HYVINVOINTIIN

Taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutuksia on tutkittu useilla eri tieteenaloilla ja eri näkökulmista. Tutkimuksissa on tultu siihen tulokseen, että taide- ja kulttuuriharrastuksilla on positiivinen vaikutus ihmisen hyvinvointiin. Taiteellista ja luovaa toimintaa voidaan pitää myös osana kulttuurillisia perusoikeuksia, yhtenä hyvän elämän ja hyvinvoinnin ulottuvuutena. (Laitinen 2017, 6–11.)

Maailman terveysjärjestö WHO:n vuonna 2019 julkaiseman raportin mukaan taide voi tarjota innovatiivisia ratkaisuja monimutkaisiin terveyshaasteisiin. What is the role of the arts in improving health and well-being? A scoping review – raportin (Fancourt & Finn, 2019) mukaan taidetoimintaan osallistuminen sekä taiteen kokijana että tekijänä voi ehkäistä lukuisia psyykkisiä ja fyysisiä sairauksia sekä hoitaa ja auttaa selviytymään useiden akuuttien ja kroonisten sairauksien kanssa. Taide voi tarjota ratkaisuja erityisesti sellaisiin terveyshaasteisiin, joihin lääketiede ei yksin tarjoa tehokkaita ratkaisuja. (Taikusydän 2019/2023.)

Taiteen tekeminen ja harrastaminen vaikuttaa terveyteen monin tavoin. Terveyden kannalta keskeisiä osatekijöitä ovat aistien aktivointi, mielikuvituksen käyttö, tunteiden herättäminen, kognitiivinen stimulaatio, sosiaalinen vuorovaikutus, sekä fyysinen toiminta. Nämä osatekijät voivat saada aikaan erilaisia psykologisia, fysiologisia, sosiaalisia ja käyttäytymiseen liittyviä vasteita. (Taikusydän 2019/2023.)

Haasteena taiteen hyvinvointivaikutusten tutkimiselle on ollut se, ettei taiteesta ja hyvinvoinnista ole yleistä hyväksyttyä määritelmää. Taide ja hyvinvointi ovat ilmiöinä kokemuksellisia, joten mikään yksittäinen tieteenala, teoria tai lähestymistapa ei pysty yksiselitteisesti selittämään miten tai miksi taide toimii, sekä miten taide voi edistää hyvinvointia. (Laitinen 2017, 19,39.)

Itlan mukaan Suomessa lapsiperheköyhyydessä elää joka yhdeksäs lapsi. ”Lapsiperheköyhyys on taloudellisten resurssien vähäisyydestä johtuvaa hyvinvoinnin vajetta toimintamahdollisuuksien puutetta tai poissulkemista. Lapsiperheköyhyys estää tai haittaa lasten oikeuksien ja potentiaalinsa toteutumisen.” (Itla 2023.)

Suomessa lapsiperheköyhyys koskettaa erityisesti yksinhuoltajaperheitä, sekä sellaisia perheitä, joissa on monta lasta. (Itla 2023.) Köyhyys voi vaikuttaa kielteisesti oppimiseen, käyttäytymiseen

ja terveyteen. Se voi aiheuttaa häpeää, ulkopuolisuuden tunnetta ja osattomuutta. Pitkäaikainen köyhyys vaikuttaa ennen pitkää myös mielenterveyteen. (Terveyden ja hyvinvoinninlaitos 2024.)

Suomessa lapsiperheköyhyydelle on kolme mittaria: pienet tulot, toimeentulotuen saanti ja koetut toimeentulon vaikeudet. Usein lapset ja nuoret ovat tietoisia perheen taloudellisesta tilanteesta ja esimerkiksi toimeentulotukea saavissa perheissä siihen liittyy häpeää. Perheen taloudellinen ahdinko vaikuttaa muun muassa kaverisuhteisiin ja harrastustoimintaan. (Itla 2023; Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 2024.)

Lapsiperheköyhyys on moninainen ilmiö, jonka taustalla voidaan nähdä monenlaisia tekijöitä, kuten esimerkiksi ero tai työttömyys. Yksi suuri rakenteellinen syy on kuitenkin elinkustannusten nousu. Elinkustannusten nousu vaikuttaa eniten yksinhuoltajaperheissä (Itla 2023.) Maahanmuuttajataustaisten lasten ja nuorten perheissä yksinhuoltajuus on keskimääräistä yleisempää ja yli puolet perheistä on vähävaraisia. (Säävälä 2012, 8–9.)

Maahanmuuttajataustaisten perheiden kohdalla lapset, varsinkin tytöt halutaan pitää usein kotona. Taustalla on kulttuurierot, mutta myös pelkoa siitä, että lapset suomalaistuvat liikaa. Toisaalta pelkona koetaan myös, että lapset jäävät toisen luokan kansalaisiksi, koska ovat kantaväestöön verrattuna erilaisia. (Säävälä 2012, 9.)

Myös lasten varhaiskasvatukseen osallistuminen on hieman vähäisempää kantaväestöön verrattuna. On yleistä, että maahanmuuttajataustaisissa perheissä lapsia hoidetaan kotona noin 3-vuotiaaksi asti. Syynä tähän on oman kotikielen oppiminen, ennen varhaiskasvatuksen aloittamista. Kotihoidontuki mahdollistaa lapsien kotona hoitamisen. Myös traditio siitä, että lapsia hoidetaan kotona ja päiväkotijärjestelmän puuttuminen omassa maassa ovat kulttuurillisia eroja. Varhaiskasvatukseen osallistuminen olisi erityisen tärkeää lasten kotoutumisen ja kielen oppimisen kannalta. (Martikainen 2023.)

Suomessa joka kolmannes lapsista on kokenut taloudellista niukkuutta jossain vaiheessa elämänsä (Itla 2023). Syrjäytymisen ehkäisyssä perheiden tukeminen on erityisen tärkeää. Kaikille suunnatut perusturvajärjestelmät ovat keskiössä lapsiperheköyhyyden ehkäisyssä ja tasa-arvon toteutumisessa. Kuitenkin niin, että ne ovat oikeassa suhteessa sosiaalisen aseman heikkouteen. (Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen 2024.)

2.1 Fysiologiset vaikutukset

Musiikin kuunteleminen, soittaminen ja laulaminen saa ihmisessä aikaan erilaisia fysiologisia reaktioita. Muutokset liittyvät hermoston ja immuunijärjestelmän toimintaan ja näistä aiheutuvaan hyvinvointuntuneeseen. (Ukkola-Vuoti 2017, 179.) Myös muut kulttuuriharrastajat kokevat, että harrastus vahvistaa kehon ja mielen yhteyttä. Harrastuksessa kehoa käytetään myös monipuolisesti. (Pulkinen 2022, 4.)

Musiikin kuunteleminen tai itse musisointi parantaa immuunijärjestelmän toimintaa, sekä vastustuskykyä. Musiikki parantaa vastustuskykyä lisäämällä sytokiinien, vasta-aineiden ja luonnollisten tappajasolujen tuotantoa. Musiikki nostaa mielialaa ja vähentää näin ollen stressiä. Positiivisuus voi vaikuttaa myös hormoneihin liittyvään neuroendokriiniseen järjestelmään. (Ukkola-Vuoti 2017, 188–189.)

Musiikin harjoittaminen tai kuunteleminen tukee aivojen kehitystä. Pitkäaikainen ja toistuva musiikin harjoittelu aktivoi laajasti eri aivoalueita, sekä muokkaa aivojen rakennetta. Tämä edistää muun muassa kielenkehitystä, matemaattista päättelykykyä, avaruudellista hahmotusta, empatiakykyä, keskittymisen ja ongelmanratkaisun taitoja, sekä muistia. (Isolampi.)

Ukkola-Vuotin mukaan soittajan sormien hermotukseen tarvittava aivokuoren alue laajenee harjoittelun avulla. Uudet yhteydet hermosolujen välillä parantavat muutakin liikkeisiin liittyvää toimintaa kuin juuri soittamiseen tarvittavaa. Myös laulu on motorinen suoritus. ((Ukkola-Vuoti 2017, 191.)

2.2 Sosiaaliset vaikutukset

Kulttuuriharrastus tukee kykyä solmia positiivisia sosiaalisia suhteita. Moni kokee saaneensa taideharrastuksessa uusia kaveri- ja ystävyys-suhteita. Tämä tukee sitä, että kulttuuriharrastus vähentää yksinäisyyttä, sekä sosiaalista eristyneisyyttä. Harrastus tuo myös erilaisista taustoista tulevia ihmisiä yhteen. (Pulkinen 2022, 7–8.)

Isolammin mukaan kulttuuriharrastuksesta on hyötyä myös maahanmuuttajien kotouttamisessa, sekä yksinäisyyden ja syrjäytymisen ehkäisyssä. Kulttuuriharrastus luo yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. (Isolammi.)

Kulttuuriharrastuksen myötä moni kokee pystyvänsä ilahduttamaan harrastuksellaan myös muita. Esiintymiset tuovat iloa niin kuulijoille, kuin esiintyjille itselleen. Myös yhteisöön kuulumisen tunne ja hyvän tekemisen kokemus vahvistuu. (Pulkinen 2022, 9.) Esiintymiset jännittävät aina, mutta nuoret esiintyjät kerryttävät siihen rutiinia pikkuhiljaa. Jännityksen sietämisestä voi olla myöhemmin hyötyä myös työelämässä. (Ukkola-Vuoti 2017, 191.)

2.3 Oppimiseen ja keskittymiseen liittyvät vaikutukset

Oppimismyönteisyys lisääntyy kulttuuriharrastuksen myötä. Uusien asioiden oppimista pidetään voimaannuttavana, iloa tuovana, sekä virkistävänä. Oman taiteenalan lisäksi oppimista tapahtuu monilla eri osa-alueilla, kuten sosiaalisissa taidoissa, sekä ryhmätyötaidoissa. (Pulkinen 2022, 6–7.)

Musiikki vaikuttaa myös keskittymiskykyyn. Rentouttavana koettu musiikki saa mielialan positiiviseksi. Keskittyminen on helpompaa iloisella mielellä ja näin häiritsevät äänet ja ajatukset on helpompaa poissulkea mielestä. (Ukkola-Vuoti 2017, 189.)

Musiikin harrastamisen ajatellaan olevan suotuisaa lapsen kognitiiviselle kehitykselle. Musiikkiharrastuksesta on hyötyä muun muassa lukemiseen tarvittavien taitojen ja toiminnan ohjauksen parantamisessa. Musiikkiharrastuksella on usein jokin tavoite, jonka vuoksi harrastajat ovat hyviä ohjaamaan muutakin toimintaa määränpään vaatimalla tavalla. Toiminnan ohjausta tarvitaan muun muassa työmuistissa, suunnitelmallisuudessa, sekä keskittymisessä. Lisäksi kielelliset kyvyt paranevat. Musiikin harrastamisella myös lukemiseen ja puhumiseen liittyvät taidot karttuvat, sillä musiikkiharrastus kehittää äänten havaitsemiskykyä, eikä se rajoitu pelkästään musiikillisiin ääniin. (Ukkola-Vuoti 2017, 190–193.)

Soittaminen tai laulaminen vaativat myös usean asian yhtäaikaista tekemistä. Tämä vahvistaa molempien aivopuoliskojen yhteistoimintaa ja sulkee epäolennaiset aistiärsykkeet ulkopuolelle ja näin ollen keskittymiskyky paranee. (Ukkola-Vuoti 2017, 190,193.)

2.4 Psykologiset vaikutukset

Moni taiteen harrastaja kokee, että harrastuksen tarjoamat sopivat haasteet tuovat hyvän mielen. On myös tärkeää, että haasteet kohdataan yhdessä oman ryhmän kanssa, eikä yksin. Kulttuuriharrastuksen myötä itsetuntemuksen ja pitkäjänteisyyden koetaan kehittyvän. Myös relienssin eli psyykkisen selviytymiskyvyn, uudelleen orientoitumisen ja joustavuuden koetaan kehittyneen kulttuuriharrastamisen myötä. (Mieli 2022; Pulkkinen, 2022 5–6.)

Harrastajien kasvuun ja kehitykseen on vaikuttanut myös harrastuksessa solmitut ihmissuhteet, sekä harrastusyhteisö. Yhdessä harrastaminen ja sosiaaliset suhteet koetaan vaikuttavan positiivisesti mielen hyvinvointiin. Taideharrastus voi laajentaa myös maailmankuvaa. (Pulkkinen 2022, 5–6.)

3 KULTTUURIHARRASTAMISEN RAHOITUSMALLIEN TAUSTAA

Kulttuurin julkisella rahoituksella on suuri merkitys yhteiskunnallemme. Suomessa kulttuuria tuetaan monelta eri taholta: julkinen valta, säätiöt, yritykset, kotitaloudet ja EU. Merkittävimpiä kulttuurin tukijoita Suomessa ovat kuitenkin valtio ja kunnat. (Jakonen ym. 2021, 10.)

Esittäväksi taiteeksi luokitellaan musiikki, teatteri, tanssi, sirkus sekä performanssitaide. Kaksi eniten valtion rahallista tukea saavaa taiteenala on musiikki ja teatteri. Näistä rahoituksellisesti selvästi suurin on musiikki. (Jakonen ym. 2021, 20, 42.)

Valtionhallinnossa kulttuurin- ja taiteen pääasiallinen rahoittaja on opetus- ja kulttuuriministeriö (OKM). OKM vastaa kehittämisestä, sekä kansainvälisestä yhteistyöstä koulutus-, tiede-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopolitiikan saralla. Tämän lisäksi julkista tukea on alettu kohdentaa entistä enemmän kulttuurilliseen moninaisuuteen, kulttuurillisten oikeuksien turvaamiseen, sekä kestävään kehitykseen. (Jakonen ym. 2021, 53–54.)

Verorahoituksen lisäksi yhdeksi rahoitusmuodoksi on noussut maksurahoitus. Julkisissa taide- ja kulttuuriyksiköissä sillä on kuitenkin vähäinen rooli, koska kyseisiä laitoksia säädellään laeilla ja asetuksilla. Kaikkein pienin rooli maksurahoituksella on kirjastotoimessa. (Heiskanen, Ahonen & Oulasvirta 2005, 174.) Sponsorirahoitus voi kuitenkin antaa lisäresursseja valtion kulttuuri- ja taidelaitoksille, niiden toimintaan liittyviin projekteihin, sekä muihin erillishankkeisiin tietyin ehdoin. Julkisuusarvon tulee olla tällöin suuri. Sponsorirahoitus ei voi kasvaa kuitenkaan suureksi, koska laitosten täytyy olla riippumattomia ja yleistä luottamusta herättäviä. (Valtiovarainministeriö 2000.)

Musiikin harrastustoiminnassa rahoituksella on suuri merkitys toiminnan jatkuvuudelle. Tässä luvussa esitellään rahoituskanavia, jotka ovat olleet Tempo-orkesteritoiminnan kannalta merkittäviä, sekä sellaisia rahoituskanavia, jotka voisivat olla mahdollisia Tempo-toiminnan kaltaiselle sosiaaliselle harrastustoiminnalle. On tärkeää erotella kouluissa perusopetuksen piirissä tapahtuva musiikin opetus musiikkioppilaitoksissa tapahtuvasta instrumenttiopetuksesta. Käsittelen tässä työssä musiikin harrastustoimintaa, joka toteutetaan niin, että se on oppilaille ilmaista ja matalan kynnyksen harrastusmahdollisuus.

Musiikin harrastustoimintaa tarjotaan eri oppilaitoksissa niin yksityisellä, kuin julkisellakin puolella. Toiminta voi olla tavoitteellista, kuten esimerkiksi Taiteen perusopetuksen laitoksissa tarjottava opetus (Opetus- ja kulttuuriministeriö a; Taiteenperusopetusliitto) tai yleishyödyllistä harrastustoimintaa, kuten Tempo-orkesteritoiminta. Musiikin harrastustoiminta on lähes aina taloudellisesti tuottamatonta toimintaa lukuun ottamatta yksityisiä musiikkikouluja. Taiteen perusopetusta tarjoava oppilaitos ei saa tavoitella taloudellista voittoa (Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998).

”Tuloksellisuus on yläkäsite tuottavuudelle, vaikuttavuudelle, laadulle, kustannusvaikuttavuudelle, tehokkuudelle sekä työelämän laadulle.” (Kuntaliitto). Tuloksellista oppiminen on silloin, kuin yksilölle tai oppilaitokselle asetetut tavoitteet on saavutettu. Tuloksellisuus voidaan jakaa tehokkuuteen, vaikuttavuuteen ja taloudellisuuteen seuraavasti:

Tehokasta koulutus on silloin, kun koulutusjärjestelmän, opetushallinnon ja opetusjärjestelyiden toimivuus, joustavuus ja ajoitus ovat mahdollisimman tarkoituksenmukaiset ja opetuksen laatu hyvä.

Vaikuttavaa koulutus on silloin, kun sen tuottamat valmiudet laadullisesti ja määrällisesti edistävät yksilön henkistä kasvua sekä yhteiskunnan, kulttuurin ja työelämän kehitystä.

Taloudellista koulutus on silloin, kun koulutusresurssit on kohdistettu koulutukselle asetettujen tavoitteiden kannalta optimaalisesti ja resurssien määrä on tarkoituksenmukainen tuotettujen koulutuspalveluiden määrän ja palvelutuotannon rakenteen ja organisoinnin kannalta. (Opetushallitus 1998, 20–21.)

Taloudellisuus on tuloksellisen toiminnan osa-alue. Siitä voidaan erottaa kaksi käsitettä: kustannustehokkuus ja tuotantojärjestelmän tehokkuus. Koulutuksen kannalta taloudellisuus on tehokasta silloin, kun koulutusresurssit on kohdistettu tavoitteiden näkökulmasta optimaalisesti ja resurssien määrä on tarkoituksenmukainen koulutuksen määrän, laadun, sekä palvelutuotannon rakenteen ja organisoinnin kannalta. (Opetushallitus 1998, 40.)

Seuraavaksi esittelen erilaisia rahoitusmalleja ja apurahoja. Näiden toimintamuotojen taustalla on lasten ja nuorten hyvinvointi, sekä taide- ja kulttuuri. Lisäksi esittelen tässä luvussa vapaata sivistystyötä, sekä elinkeinoelämän tukea taiteelle ja kulttuurille.

3.1 Harrastamisen Suomen malli

Harrastamisen Suomen malli on opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) rahoittamaa toimintaa. Tavoitteena on tukea lasten ja nuorten hyvinvointia tarjoamalla koulupäivän yhteyteen maksuton ja mieleinen harrastus. Lasten ja nuorten toiveet otetaan huomioon harrastustarjontaa suunniteltaessa. Toimintamalli toteutetaan yhdessä harrastuksia toteuttavien yhteistyötahojen kanssa, kuten urheiluseurojen, kulttuuritoimijoiden, nuorisjärjestöjen, sekä harrastustoimintaa järjestävien yhteisöiden kanssa, joilla on osaamista lasten ja nuorten kanssa toimimisesta. Kohderymänä ovat perusopetuksen 1–9-vuosiluokkien oppilaat. Lukuvuosina 2023–2024 toimintaa järjestetään 262 kunnan alueella. (Harrastamisen Suomen malli a; Harrastamisen Suomen malli d; Oulun kaupunki b.)

Harrastamisen Suomen malli pohjautuu vuosina 2002–2005 tehtyyn eheytyneen koulupäivän kokeiluun. Kokeilussa koulupäivään sisällytettiin oppilaiden toivomia harrastusmahdollisuuksia. Opettajien lisäksi ryhmiä ohjasivat pätevät ohjaajat koulun ulkopuolelta. Eheytyneen koulupäivän kokeilu rahoitettiin Sitran toimesta. (Harrastamisen Suomen malli c.)

Oulussa Harrastamisen Suomen mallin avustusta lukuvuodelle 2023–2024 myönnettiin 528000 € ja hankkeen nimi Oulussa on Harrastamisen Aarrearkku 2023–2024. Suosituimpia kerhoja Oulussa ovat kokki-, taide- ja taitopainotteiset-, sekä liikuntakerhot. Harrastamisen Aarrearkku-hankkeen lisäksi kerhoja järjestävät myös koulut itse. Yksi Harrastamisen Aarrearkun työntekijöiden tehtävistä on etsivä harrastustyö, joka mahdollistaa mahdollisimman monen lapsen ja nuoren löytämään oman harrasteryhmänsä. (Harrastamisen Suomen malli b; Oulun kaupunki d.)

3.2 Järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoitus

Järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoitus on tarkoitettu järjestölähtöiseen toimintaan, ja sitä voivat hakea rekisteröityneet sosiaali- ja terveysalan järjestöt ja yhdistykset, sekä muun muassa asukas-yhdistykset ja liikunta- ja kulttuurijärjestöt. Toiminta tulee järjestää Oulun seudulla ja järjestöt voivat toteuttaa toimintaa myös yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminta on suunnattu vauva- ja pikkulapsiperheistä aina yläkouluikäisiin ja heidän perheisiinsä saakka. (Oulun kaupunki a.)

Järjestölähtöisen toiminnan tulee olla hyvinvointia edistävää, kaikille avointa ja maksutonta toimintaa. Matalalla kynnyksellä lähestyttävä toiminta kumpuaa alueiden lasten ja lapsiperheiden tarpeista. Järjestölähtöisen toiminnan tulee olla peruspalveluiden toimintaa täydentävää. Myös palvelukeskittymien toimintasuunnitelmien toteuttamista vahvistavaa ja tukevaa toimintaa. (Oulun kaupunki a.)

Rahoitusta voidaan kohdentaa toimintakuluihin, jotka johtuvat esimerkiksi kerhotoiminnan aloituksesta tai jo olemassa olevaan toiminnan palkkakuluihin. Rahoitusta voidaan kohdentaa myös uuden tarveperäisen järjestötoiminnan kehittämiseen ja pilotointiin, sekä näihin liittyviin palkkakuluihin. Myös eri toimijoiden kanssa yhteistyössä tehtävä toiminta voi saada rahoitusta kehittämiseen ja pilotointiin, sekä palkka- ja toimintakuluihin. Molemmissa tapauksissa kuitenkin jatkorahoitusmahdollisuuksia toiminnan jatkamiseksi, esimerkiksi STEA täytyy selvittää toimintakauden aikana. Vuosittain tarveperustaisen uuden järjestölähtöisen toiminnan kehittämiseen, pilotointiin ja toimintaan varataan määrärahoista noin 4 %. (Oulun kaupunki a.)

Rahoituksen asianmukaista kohdentumista ja vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan. Toiminnasta tulee raportoida kerran vuodessa ja lisäksi toimijoiden tulee osallistua kerran vuodessa vertaisarviointikokoukseen. Tämä kokous on osa lasten, nuorten ja lapsiperheiden elämänkaariverkoston tapaamisia. (Oulun kaupunki a.)

3.3 Suomen kulttuurirahaston apurahat

Suomen kulttuurirahasto on yksi suurimpia Suomessa toimivia yleishyödyllisiä apurahasäätiöitä. Apurahat on tarkoitettu tieteeseen, taiteeseen ja kulttuurielämän eri aloilla toimiville henkilöille, työryhmille ja yhteisöille. Pääpaino apurahoissa on tieteellinen ja taiteellinen työskentely, sekä hankkeet ja hankinnat. Tukea myönnetään myös sellaisille toimijoille, joilla on vahva yhteys suomalaiseen kulttuuriin. (Suomen kulttuurirahasto a; Suomen kulttuurirahasto f.)

Kulttuurirahaston keskeinen strategia on edistää tieteeseen ja taiteeseen harjoittamista Suomessa, sekä edistää vuorovaikutusta Suomen ja muun maailman välillä. Kulttuurirahaston strategiassa ja rahoituslogiikassa on huomioitu vähemmistökieliset ja niiden tarpeet. Lahjoittajat tulevat erilaisista yh-

teiskunnallisista taustoista ja näin ollen heillä on erilaisia käsityksiä siitä, millainen kulttuuri on tukemisen arvoista. Kulttuurirahasto tukee moniarvoisuutta sekä tieteen ja taiteen aloilla olevia keskenään ristiriitaisiakin pyrkimyksiä. Vastuullisuus nähdään siinä, että yhteiskunnan hyvinvointia lisätään pitkällä aikavälillä sijoittamalla tieteeseen, taiteeseen ja kulttuuriin. Vuodesta 2021 Kulttuurirahastossa on ollut käytössä myös ympäristöjärjestelmä Green Office. Green Officella seurataan muun muassa sähkönkulutusta, henkilöstön matkustamista ja ruokailuun liittyviä asioita. (Suomen kulttuurirahasto c; Suomen kulttuurirahasto e.)

Suomen kulttuurirahaston vuoden 2023 apurahasumma oli 52,1 miljoonaa euroa. Apurahaa hake-neista noin 13 % sai rahoituksen. Apurahoja myönnettiin yhteensä 2472 hakijalle. Apurahoja jaetiin maakuntarahastoista (13,9 miljoonaa euroa), keskusrahastosta (31 miljoonaa euroa), sekä erityiskohteisiin. (7,2 miljoonaa euroa). Yleisistä apurahoista tieteelle kohdistui 25,2 miljoonaa euroa ja taiteelle 19,5 miljoonaa euroa. Näistä lastenkulttuurin osuus oli 5 % ja säveltaiteiden osuus 25 %. (Suomen kulttuurirahasto f.)

Apurahoista päättävät luottamushenkilöt ja vaihtuvat asiantuntijat. Asiantuntijat vaihtuvat usein ja vertaisarviointi turvaa tasapuolisuuden apurahapäätöksissä. Apurahoissa pyritään tukemaan kentän uudistumista, sisältöihin puuttumatta. Erityishuomiota saavat sellaiset kohteet, jotka ovat rahoituksen katveessa tai reuna-alueilla. (Suomen kulttuurirahasto c; Suomen kulttuurirahasto f.)

Kulttuurirahastolla on hieman myös omaa kulttuuritoimintaa. Se järjestää kursseja ja luentoja, sekä kulttuurielämää edistäviä tilaisuuksia. Tunnettuja Kulttuurirahaston hankkeita ovat muun muassa Mirjam Helin laulukilpailu, sekä kulttuurikasvatusohjelma Taidetestaajat. Omissa hankkeissaan Kulttuurirahasto pyrkii tarttumaan asioihin, joita muut eivät edistä tarpeeksi. Se lisää keskustelua ja yhteistyötä julkisen vallan kanssa, mutta ei rahoitusvajetta, joka kunnissa tai valtiolla on. (Suomen kulttuurirahasto b; Suomen kulttuurirahasto d.)

3.4 Aluehallintoviraston avustukset

Aluehallintovirasto (AVI) myöntää valtionavustuksia kirjastoille, liikuntaan, nuorisotoimintaan, sekä harrastamisen Suomen mallin toteuttamiseen. Avustusten hakija voi olla kunta tai kuntayhtymä, yhdistys, säätiö osakeyhtiö tai jokin muu rekisteröitynyt yhteisö. Yksityishenkilöt eivät voi hakea

AVI:n avustuksia. Harkinnanvaraisia avustuksia on mahdollista hakea hankkeisiin tai toimintaan, sekä investointiavustuksina. Avustusten myöntökriteerit vaihtelevat avustuskohdeittain. (Aluehallintovirasto 2024a; Aluehallintovirasto b.)

Yhteisöllisyyden- ja osallisuuden, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden, sekä monikulttuurisuuden ja kestävä kehityksen edistäminen katsotaan eduksi hakemuksissa. AVI on sitoutunut edistämään toiminnassaan kyseisiä arvoja. (Aluehallintovirasto 2024d.)

Valtionavustuslain 7 §:ssä säädetään avustusten myöntämisen yleisistä edellytyksistä:

- tarkoitus, johon avustusta haetaan, tulee olla yhteiskunnallisesti hyväksyttävä,
- avustuksen myöntäminen on perusteltua avustuksen käytölle asetettujen tavoitteiden kannalta,
- avustuksen myöntäminen on tarpeellista muut julkiset tuet sekä hankkeen laatu ja laajuus huomioon ottaen ja
- avustuksen myöntäminen vääristää enintään vähän kilpailua ja markkinoiden toimintaa. (Aluehallintovirasto 2024d.)

Vuonna 2023 AVI:n avustuksia jaettiin yhteensä 68 884 259 euroa 1740 hakijalle. Pohjois-Pohjanmaan osuus kokonaisuudesta oli toiseksi suurin 6 296 472 euroa ja tämä jaettiin 137 hakijalle. Suurimman osuuden avustuksista sai Uusimaa, jossa avustuksia jaettiin 15 211 041 euroa 245 hakijalle. Vuonna 2023 myönnettyistä avustuksista suurin osa 17 061 999 euroa jaettiin Harrastamisen Suomen mallille. Toiseksi eniten avustusta sai Nuorten työpajatoiminta 16 349 979 euroa, ja kolmanneksi eniten Etsivä nuorisotyö 15 440 809 euroa. Pohjois-Pohjanmaalla Harrastamisen suomen malli sai 1 942 666 euroa, Nuorten työpajatoiminta 1 596 979 euroa ja Etsivä nuorisotyö 1 239 000 euroa. Kerhotoimintaan osallistuvien lasten määrä Pohjois-Pohjanmaalla oli 5 467 henkilöä ja kerhoja järjestettiin 392 kappaletta. (Aluehallintovirasto 2024c.)

3.5 Taide- ja kulttuuripalveluiden yhdistysten toiminta-avustus

Taide- ja kulttuuripalveluiden yhdistysten toiminta-avustus on Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluiden jakama avustus, jota jaetaan oululaisille kulttuurialan yhdistyksille, taiteen tekijöille, sekä heidän muodostamilleen ryhmille. Taide- ja kulttuuriavustuslajeja on neljää erilaista: ”Tuki tapahtumien ja festivaalien järjestämiseen, projektiavustus, yhdistysten toiminta-avustus ja ammattitaiteilijoiden työtilatuki.” (Oulun kaupunki c; Sivistys- ja kulttuurilautakunta 2019, 1–2.)

Yhdistysten toiminta-avustus on tarkoitettu jo vakiintuneeseen toimintaan. Ehtona on, että toiminnan tulee olla tavoitteellista ja hyvin saavutettavaa. Hakijalla pitää olla myös muuta rahoitusta hakemansa toiminta-avustuksen lisäksi. Projektiavustus on tarkoitettu lähtökohtaisesti projektikuluihin, kuten tuotantokuluihin, materiaaleihin, sekä työskentelyyn. Tapahtuma-avustus on tarkoitettu Oulussa toteutettavien festivaalien ja kulttuuritapahtumien järjestämiseen. Tapahtumat eivät saa tuottaa voittoa. Työtilatuki on harkinnanvarainen tuki, jonka saaminen vaatii työsuunnitelman tuen käyttövuodelle. (Sivistys- ja kulttuurilautakunta 2019, 2.)

Taide- ja kulttuuriavustuslajien lisäksi Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalvelut myöntää harkinnanvaraisia avustuksia, sekä Oulun Valistustalorahaston avustuksia. Päätöksen avustuksen saamisesta tekee aina kulttuurijohtaja. (Sivistys- ja kulttuurilautakunta 2019. 1–2.)

Vuonna 2024 avustuksia jaettiin 158 hakijalle yhteensä 451 201 euroa. Hakijoiden määrä pysyi edellisvuoteen verrattuna samanlaisena. Vuonna 2024 jaetaan myös nuoren taiteilijan palkinto. Kulttuuritapahtumien pienavustustusten summa vuonna 2024 on 16 144 euroa. (Oulun kaupunki c.)

3.6 Taiteen edistämiskeskuksen lastenkulttuurin erityisavustus

Taiteen edistämiskeskus (Taike) on taiteen edistämisen asiantuntija- ja palveluvirasto, joka toimii opetus- ja kulttuuriministeriön alaisuudessa. Taiken tehtävä rahoittaa ja vahvistaa kulttuurin ja taiteen tekemistä ja asemaa Suomessa. Taiken tehtävänä on taiteen edistäminen kansallisesti ja kansainvälisesti, sekä kulttuurin edistäminen siltä osin kuin se ei ole muiden toimijoiden tehtävänä. (Taiteen edistämiskeskus a; Taiteen edistämiskeskus c.)

Taiken arvoihin kuuluu yhdenvertaisuus, avoimuus ja inhimillisuus. Sillä on myös kolme strategista tavoitetta:

Strateginen tavoite 1: Rakennamme moniarvoista, kestävä ja demokraattista yhteiskuntaa taiteen ja kulttuurin avulla.

Strateginen tavoite 2: Vahvistamme taiteen tekemistä ammattina ja elinkeinona sekä taideyhteisöjen toimintaa ja rakenteita.

Strateginen tavoite 3: Vahvistamme taiteen ja kulttuurin kansainvälisyyden ja kestävä kasvun mahdollisuuksia. (Taiteen edistämiskeskus a.)

Avustuksia ja apurahoja jaetaan vuosittain noin 45 miljoonaa euroa ammattitaiteilijoille, sekä taiteenalan yhteisöille. Taikella on myös asiantuntijapalveluita muun muassa kulttuurihyvinvoinnin, julkisen taiteen, sekä kuntien kulttuuritoiminnan saralla. (Taiteen edistämiskeskus c.)

Vuonna 2022 apurahoja, avustuksia ja palkintoja jaettiin 48,9 miljoonaa euroa. Tämä oli 8 % enemmän, kuin edellisvuonna. Valtionavustukset jakautuvat valtakunnallisiin ja alueellisiin apurahoihin. Vuonna 2022 valtakunnallisten avustusten määrä oli 46 miljoonaa euroa ja kasvua edellisvuoteen tuli 3,8 miljoonaa euroa. Alueellisten avustusten määrä oli puolestaan samalla tasolla, kuin vuonna 2021: 2,9 miljoonaa euroa. (Taiteen edistämiskeskus 2023b.)

Taiken lastenkulttuurin erityisavustus on tarkoitettu lasten- ja nuortenkulttuurin hankkeisiin. Hankkeiden tarkoituksena on työllistää taiteilijoita, jotka tekevät lastenkulttuuria. Avustuksen minimimäärä on 5000 € ja se on aina vain yksi osa kokonaisrahoituksesta. Vuonna 2023 Lastenkulttuurin erityisavustusta myönnettiin 38 yhteisölle yhteensä 542 000 €. (Taiteen edistämiskeskus b; Taiteen edistämiskeskus 2023a.)

3.7 Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskuksen avustukset

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus (STEA) on viranomainen, joka toimii Sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa. STEA:n pääasiallinen tehtävä on edistää sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä avustusten avulla. STEA:n avustuksia on tarkoitus käyttää tulokselliseen kansalaisjärjestötoimintaan. Vuonna 2023 avustushakemuksia STEA:lle tuli 2475. Joka vuosi avustusta jaetaan noin 800 säätiölle ja järjestölle. (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024e; Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024g.)

STEA:n avustustoiminnan strategiset tavoitteet ovat yhdenvertaisuus, kohtaaminen ja voimavarat. STEA:n arvoja ovat oikeudenmukaisuus, avoimuus ja yhteistyö. (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024g.) Avustusta voivat hakea rekisteröidyt säätiöt tai yhdistykset, joiden pääasiallisena tavoitteena on hyvinvoinnin edistäminen Suomessa. Toiminnalle ei voi hakea avustusta, mikäli toiminta ei ole jo käynnissä. Ensimmäistä kertaa STEA-avustusta haettaessa tulee esittää näyttöä jo tehdystä työstä. (Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024c.)

STEA:lla on neljä erilaista avustuskokonaisuutta:

1. Järjestöjen toimintaedellytysten vahvistaminen
2. Terveysten edistäminen sekä työ- ja toimintakyvyn vahvistaminen.
3. Osallisuuden, toimijuuden ja arjenhallinnan tukeminen
4. Kriisiauttaminen ja arjen turvallisuuden edistäminen (Sosiaali- ja terveystajärjestöjen avustuskeskus 2024a.)

Avustuslajeja on myös neljä: 1. Hankeavustus, jota suositellaan ensimmäistä kertaa rahoitusta ha-
keville. Sitä voidaan myöntää toiminnan käynnistämiseen tai esimerkiksi toiminnan kehittämiseen.
2. Kohdennettu toiminta-avustus, joka on tarkoitettu ”rajattuun vakiintuneeseen yleishyödylliseen
toimintaan”. Se myönnetään aina vain yhdeksi vuodeksi, jonka jälkeen avustusta tulee hakea uu-
destaan. 3. Yleisavustus, joka on tarkoitettu yleishyödylliseen toimintaan ja siihen liittyviin kuluihin.
Tämäkään ei sovellu ensimmäiseksi avustukseksi ja se myönnetään aina vain vuodeksi kerrallaan.
4. Investointiavustus, joka kohdennetaan esimerkiksi erityisryhmien tukiasuntojen hankintaan, pe-
ruskorjauksiin tai muihin hankintoihin. (Sosiaali- ja terveystajärjestöjen avustuskeskus 2024b.)

STEA voi avustaa myös kulttuuri- ja urheilutoimintaa, johon liittyy vahvasti sosiaalisen hyvinvoinnin
edistäminen erityistä tukea tarvitsevien ihmisten keskuudessa. Mikäli toimija saa tukea jo kunnalta
tai Opetus- ja kulttuuriministeriötä, ei avustusta ole mahdollista hakea. (Sosiaali- ja terveystajärjes-
töjen avustuskeskus 2024d.)

STEA avustusten rahoitusmallia uudistetaan vuosina 2020–2026 välisenä aikana. Tarkoituksena
on irtautua Veikkauksen tuotoista ja alkaa maksamaan STEA-avustuksia valtion budjetista. (So-
siaali- ja terveystajärjestöjen avustuskeskus 2024f.)

3.8 Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön tavoitteena on edistää yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalai-
suutta, sekä ihmisten monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Vapaan sivistystyön oppilaitoksia
ovat muun muassa kansanopistot ja kansalaisopistot, opintokeskukset, liikunnan koulutuskeskuk-
set, sekä kesäyliopistot. Koulutukseen hakeutuminen on avointa kaikille ja se ei ole tutkintotavoit-

teista. Vapaan sivistystyön koulutuksen sisältöjä ei myöskään säädellä lainsäädännöllä, mutta oppilaitosten toimintaa säätelee laki vapaasta sivistystyöstä. (Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998, 1§,2§: Opetushallitus; Opetus- ja kulttuuriministeriö b.)

Opetuksen sisällöistä ja tavoitteista päättävät oppilaitokset itse. Oppilaitoksilla voi olla myös erilaisiin arvopohjiin, kuten uskonnollisiin tai erilaiseen maailmankatsomukseen perustuvia näkemyksiä. Toiminta voi olla myös neutraalia tai alueellisten sivistystarpeiden pohjalta kumpuavaa. Tavoitteena on kansanvaltaisuuden, moniarvoisuuden, kestävän kehityksen, monikulttuurisuuden ja kansainvälisyyden toteutuminen. Vapaassa sivistystyössä omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys, sekä osallisuus ovat tärkeässä roolissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö b.)

Vapaan sivistystyön opinnot ovat yleissivistäviä ja harrastuslähtöisiä, mutta myös yhteiskunnallisia opintoja. Osassa vapaan sivistystyön oppilaitoksissa annetaan myös taiteen perusopetusta. (Oulun kaupunki d.)

Taiteen perusopetus on tavoitteellista taidekasvatusta, joka on tarkoitettu ensisijaisesti lapsille ja nuorille. Se ei ole sidoksissa kouluun, vaan sitä tarjotaan koulun ulkopuolella. (Opetus- ja kulttuuriministeriö a; Taiteen perusopetusliitto 2019.) Koulutuksen järjestäjä päättää oppilasvalinnoista ja valintaperusteiden tulee olla yhdenvertaisia (Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998, 6§).

Opetus perustuu opetussuunnitelmaan, joka voi olla yleistä- tai laajaa oppimäärää (Opetus- ja kulttuuriministeriö a, Taiteen perusopetusliitto 2019). Opetus on sidottu Taiteen perusopetuksen lakiin. Laissa säädetään muun muassa opettajien kelpoisuudesta valtioneuvoston asetuksella. (Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998 9§.) Nykyisin myös aikuisten kiinnostus taideharrastamista kohtaan on kasvussa ja ryhmiä järjestetään myös aikuisille (Taiteen perusopetusliitto 2019).

Kunnat järjestävät taiteen perusopetusta paikallisissa taidekouluissa- ja oppilaitoksissa kuten muun muassa musiikkioppilaitoksissa, kuvataidekouluissa, tanssioppilaitoksissa sekä käsityökouluissa (Opetus- ja kulttuuriministeriö a). Yksityiset toimijat voivat hakea taiteen perusopetukseen lupaa opetus ja kulttuuriministeriöltä, kun taas kunnallinen toimija voi järjestää taiteen perusopetusta omalla päätöksellään (Taiteen perusopetusliitto 2019). Valtio osallistuu taiteen perusopetuksen rahoitukseen myöntämällä rahoitukseen valtionosuutta. Valtionosuus lasketaan asukasmäärän perusteella. Opetus- ja kulttuuriministeriö voi puolestaan myöntää valtionosuutta opetustuntimäärän

perusteella. (Opetus- ja kulttuuriministeriö a.) Näistä lasketaan yksikköhinta, joka taiteen perusopetuksessa vuonna 2024 on keskimäärin 89,34 € opetustuntia kohden ja kansalaisopistossa 95,18 € opetustuntia kohden (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023).

Taiteen perusopetusta tarjoava oppilaitos ei saa tavoitella taloudellista voittoa. Harrastusmaksut voivat olla kohtuullisia ja niistä päättää aina toimija itse. Oppilasmaksut voivat olla erisuuruisia riippuen siitä tulevatko oppilaat oman kunnan vai toisen kunnan alueelta opetukseen. Kunnat ja valtio rahoittavat taiteen perusopetusta suunnilleen saman verran (Laki taiteen perusopetuksesta 366/1998, 11§, 12§; Opetus- ja kulttuuriministeriö a.)

Opetussuunnitelmissa määritellään myös opetukselle tavoitteet, joiden pohjalta opetusta annetaan. Arviointi nähdään osana oppimisprosessia ja sen tarkoitus on tukea oppilasta. Arvioinnin tulisin olla rohkaisevaa ja monipuolista. (Taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän opetussuunnitelman perusteet 2017, 44–45.)

3.9 Elinkeinoelämän tuki taiteelle ja kulttuurille

Elinkeinoelämän tuki taiteelle ja kulttuurille on muun muassa sponsorointia, verovapaita lahjoituksia säätiöille, rahastoille ja yhdistyksille, sekä taidehankintoja ja yritysyhteistyötä. Sponsorointi on rahallista tukea laitoksille, tapahtumille tai taiteilijoille. Rahaa vastaan yrityksen nimi tulee esiin ja he saavat imago- ja mainosarvoa. Aina sponsorointi ei ole kuitenkaan rahallista, vaan yritys voi antaa myös muita hyötyjä, kuten palveluja, laitteita tai mediatilaa, sekä alennuksia ja kuljetus- ja logistiikka-apua. Tällöin yritys saa vastavuoroisesti nimensä näkymisen lisäksi esimerkiksi käyttöoikeuksia tai vapaalippuja esityksiin. (Heiskanen, Ahonen & Oulasvirta 2005, 116.)

Alkujaan sponsorointi taiteelle ja kulttuurille on nähty ongelmallisena. On pelätty, että sponsorit vaikuttavat kulttuurin strategioihin ja tuotokseen. Nykyisin sponsorointia korostetaan tasa-arvoisena yhteistyönä elinkeinoelämän ja kulttuurin välillä. Tällä hetkellä ulkoisen rahoituksen ja yksityisen sponsoroinnin välinen suhde on muodostumassa enenevässä määrin toisiaan täydentäväksi. (Heiskanen ym. 2005, 116–117.)

Sponsorirahoitus voi olla lisäresurssina esimerkiksi tiede- sekä kulttuuri- ja taidelaitoksille, projekteihin, sekä hankkeisiin, joiden julkisuusarvo on suuri. Kokonaisrahoituksessa sponsorirahoitus ei voi kuitenkaan kasvaa kovin suureksi, koska laitosten tehtävät edellyttävät riippumattomuutta ja yleistä luottamusta. Sponsorirahoitusta voidaan käyttää vain silloin, kuin kohteet ovat sellaisia, joissa ei käytetä julkista valtaa hallinnollisen säätelyn tai valvonnan alueella. (Valtiovarainministeriö 2000.)

Vuonna 2022 tehdyn sponsorointibarometritutkimuksen mukaan yrityksen investoivat sponsorointiin yhteensä 270 miljoonaa euroa, josta kulttuurisponsoroinnin osuus oli 51 miljoonaa euroa. Kasvua edellisvuoteen oli 82,5 %. (Virkkunen 2023, 4.)

4 TEMPO-ORKESTERITOIMINTA

Toteutin tämän osion haastattelemalla Tempo-koordinaattori Taru Nygårdia, sekä kirjallisuuden ja verkkolähteiden avulla. Lisäksi sain käyttööni Tempo Sistema Oulu ry:n toimintakertomukset. Toteutin haastattelun teemahaastatteluna, joka koostui kolmesta eri osa-alueesta: Tempo-orkesteritoiminnan periaatteet ja käytännöt, Tempo-orkesteritoiminnan rahoituksen muodot, lähteet ja haasteet, sekä Tempo-orkesteritoiminnan hyvinvointivaikutukset.

Teemahaastattelu perustuu teemoihin, jotka haastattelija on ennalta suunnitellut. Haastattelussa ei edetä tarkkojen kysymysten kautta, vaan annetaan tilaa haastateltavalle ja teemoista pyritään keskustelemaan vapaasti. Teemahaastattelu vaatii haastattelijalta perehtyneisyyttä aiheeseen ja käsiteltävät aiheet valitaan siltä pohjalta mitä on tutkittu. Teemahaastattelua on helppo analysoida teemoittain. (Tietoarkisto a.)

Teemoittelu tapahtuu useimmiten aineistolähtöisesti, jolloin haastattelusta etsitään yhdistäviä tai erottavia tekijöitä. Myös teorialähtöinen teemoittelu on mahdollista. Toisinaan teemat muistuttavat haastattelurunkoa ja toisinaan haastattelusta nousee vielä uusia teemoja. (Tietoarkisto b.)

Analysoin ja jaoin haastattelun seuraaviin teemoihin: Tempo-orkesteritoiminnan taustaa, Tempopedagogiikka, Tempo-orkesteritoiminta Oulussa, Oulun Tempo-toiminnan rahoitus, Rahoituksen jakaminen ja vaikutus Tempo-orkesteritoimintaan Oulussa, sekä Tempo-orkesteritoiminnan hyvinvointivaikutukset.

4.1 Tempo-orkesteritoiminnan taustaa

Tempo-orkesteritoiminta on saanut innoituksensa Venezuelalaisesta El Sistema -musiikkikasvatusten menetelmästä. Menetelmän taustalla on ajatus, että toiminnan lähtökohdat ovat yhteisölliset ja sosiaaliset, mutta samaan aikaan musiikkikasvatus on laadukasta. Suomeen Tempo-toiminta rantautui Vantaalle vuonna 2009 osana sisäministeriön rahoittamaa ”Kokonainen maailma lähiössä” -hanketta. Hankkeen tarkoitus oli parantaa maahanmuuttajien kotoutumista, sekä edistää monita-

taisten asukkaiden vuorovaikutusta. (Ahvenainen, 2020. 6–9) Vantaan lisäksi Tempo-toimintaa järjestetään muissakin Suomen kaupungeissa, kuten esimerkiksi Oulussa, Tampereella ja Polvijärvellä. (Nygård 2023b.)

Orkesterin pääasiallisia tavoitteita on sopeuttaa eritaustaisia lapsia yhteiskuntaan ja lisätä tietoisuutta lähiympäristöä kohtaan. Lisäksi tärkeää on vahvistaa lapsien itsekunnioitusta. Tällä tavoin ehkäistään syrjäytymistä, lisätään positiivista suhtautumista koulunkäyntiin, sekä saadaan lapsista tasapainoisia ihmisiä. Suomessa Tempo-toiminnan kattojärjestönä toimii El Sistema Finland Ry. Yhdistyksen tarkoituksena on toimia toiminnan järjestäjänä ja kehittäjänä. (Ahvenainen 2020, 6–9.)

Ennen Suomessa aloitettua toimintaa, esimerkkiä haettiin Lissabonista Orquestra Geracaolta. Orquestra Geracaon toiminta perustuu El Sistema -menetelmään, jonka keskeisiä piirteitä ovat opettajan mallista oppiminen, ryhmäopetus, vanhempien oppilaiden apuna oleminen, sekä yhteiset esiintymiset. (Ahvenainen 2020, 9.) Orquestra Geracaon ja muiden esikuvien pohjalta on pyritty muodostamaan Suomen yhteiskuntaan sopiva toimintamalli. (Nygård 2013, 20.)

Tempo-orkesteritoiminta on matalan kynnyksen musiikkiharrastustoimintaa, jossa yhteissoitto kulkee alusta asti mukana. Toiminnan tarkoituksena on tukea eri lähtökohdista ja taustoista tulevia lapsia ja nuoria. Tavoitteena on tukea sosiaalista kasvua ja edistää lasten ja nuorten hyvinvointia kehittämällä elämäntaidollisia asioita. (Ahvenainen, 2020. 8,11.) Tempo-orkesteritoimintaa järjestetään kouluilla ja sitä tehdään yhteistyössä luokanopettajien kanssa. Suomen musiikkikasvatuskentällä tämä on poikkeuksellista ja yllättävää. (Nygård 2023b.) Kouluiksi on valikoitunut erityisesti alueita, joille on kaivattu matalan kynnyksen harrastustoimintamahdollisuuksia. Tempo-orkesterit ovat pääasiassa jousiorkestereita, mutta soittimeksi on mahdollista valita myös puhallinsoitin tai lyömäsoitin. Pääasiassa orkesteri koostuu 24 soittajasta, jossa on 12 viulua, 6 alttoviulua, 4 selloa ja 2 kontrabassoa. (Ahvenainen 2020, 8,11.)

Tempo-opettajat toimivat tiiviissä yhteistyössä luokanopettajien kanssa oppilasvalintoja tehdessään. Näin ollen harrastuksen piiriin pääsevät erityisesti ne, jotka hyötyvät toiminnasta. Orkesteriin ei ole pääsykokeita, joten kaikki ovat tervetulleita soittamaan. Myös opetus ja soitinlaina ovat maksuttomia. Lyhyet 15 minuutin pituiset soittotunnit pidetään yleensä koulupäivän aikana ja henkilökohtaisen instrumenttitunnin lisäksi järjestetään 1–2 orkesteriharjoitusta. (Ahvenainen 2020, 8.)

Esiintymiset ovat iso osa Tempo-orkesterin toiminnassa. Esiintymiset lisäävät orkesterilaisten motivaatiota harjoitteluun ja kasvattavat parhaimmillaan itsetuntoa. (Ahvenainen 2020, 17.) Esiintymiset aloitetaan hyvin varhaisessa vaiheessa ja mukaan pääsee kaikki, riippumatta siitä milloin soittoharrastus on aloitettu. (Nygård 2013, 22.)

4.2 Tempo-pedagogiikka

Tempo-orkesterissa soittaminen on yhteisöllistä harrastustoimintaa ja toiminnan tarkoituksena on edistää lasten ja nuorten hyvinvointia musiikin keinoin. Tarkoituksena on kehittää myös elämäntaidollisia osa-alueita, kuten toisten huomioimista ja arvostamista, keskittymistä, tarkkaavaisuutta, sekä itseluottamusta. Yhteissoiton luoma ryhmädynamiikka auttaa lapsia kiinnittymään koulu-yhteisöön, sekä edistää tasa-arvoa. (Ahvenainen 2020, 6–9.)

Tempo-orkesteritoiminnan lähtökohtana on luoda hyvä tunnelma ja saada lapsi kiinnittymään harrastustoimintaan. Toiminnan lähtökohtana on, että tehdään yhdessä ja aloitetaan orkesterisoitto heti toiminnan aloitettua. Soittotekniset asiat kehittyvät pikkuhiljaa ajan myötä. Liiallista asentojen korjausta pyritään välttämään, jotta innostus soittamiseen saataisiin pysymään. Tästä huolimatta jousisoittimien opetuksessa kannustetaan kokojouksen käyttöön ja ryhdikkääseen soittoasentoon. Myös apukeinoja, kuten otelaudan sorminauhoja ja jousen pikkurillityynyjä käytetään opetuksessa apuna. (Ahvenainen 2020, 13, 29.)

Tempo-toiminnassa opettajat toimivat tiiminä ja kehitys nähdään vähässäkin. (Ahvenainen 2020, 13.) Opetuksen pääpaino ei ole aina instrumenttiopinnoissa, vaan kasvatustyössä, sekä yhdessä tekemisessä ja oppimisessa lapsen sisäisen oppimisaikataulun mukaisesti. Tempo-työssä korostuu usein läsnäolo sekä oppilaan yksilöllinen kohtaaminen ja kuunteleminen. Kasvattajan rooli korostuu joskus jopa siinä määrin, että soitonopetus koetaan toissijaiseksi asiaksi. (Nygård 2013, 20; Nygård 2023a, 36.)

Yksi Tempo-toiminnan lähtökohdista on lisätä vuorovaikutusta maahanmuuttajataustaisten ja kantaväestön lasten välillä. Tämän vuoksi oppilasvalinnoista noin puolet ovat maahanmuuttajataustaisia ja noin puolet kantaväestön lapsia. Myös sukupuolierot pyritään pitämään tasaisena. Uuden orkesterin perustusvaiheessa tilanne kuitenkin usein elää. (Nygård 2013, 20–21.)

Tempo-orkesteriin valittaessa huomioidaan oppilaan oma innostus musiikkiharrastusta kohtaan. Luokanopettajat suosittelvat lapsia toimintaan mukaan sillä perusteella kenelle osallistumisesta voisi olla hyötyä. Myös levottomuus ja sopeutumattomuus koulutunneilla, sekä oppimishäiriöt ovat valintaan positiivisesti vaikuttavia seikkoja. Valintaan vaikuttaa myös harrastusten määrä. (Nygård 2013, 21.)

Yksi keskeinen ajatusmalli Tempo-toiminnan taustalla on sosiokulttuurinen innostaminen. (Ahvenainen 2020, 9.) Sosiokulttuurisen innostamisen käsite koostuu lähinnä kahdesta käsitteestä: kulttuurisesta demokratisaatiosta ja kulttuurisesta demokratiasta. Kulttuurisessa demokratisaatiossa innostajat eli opettajat toimivat välittäjinä taiteen ja kansan välillä. Tavoitteena on saavutettavuus. Pääasia on, että mahdollisimman moni pääsisi nauttimaan kulttuuritoiminnan tuotteista, kuten esimerkiksi musiikista. Kulttuurillinen demokratia puolestaan tarkoittaa ihmisten omaa osallistumista, jossa sosiokulttuurinen innostaja toimii suodattajana. Tavoitteena on lisätä sellaista toimintaa ja osaamista, missä ihmiset ovat todellisia toimijoita kulttuurinsa tuottajina. Kulttuuri nähdään inhimillisen käyttäytymisen rakenteena, eikä niinkään harvojen etuoikeutena. (Kurki 2000, 14.)

Sosiokulttuurisessa innostamisessa innostaminen nähdään kasvatuksellisena toimintamuotona. Lisäksi se on asenne, joka nähdään sekä ammatillisena kutsumuksena, että sitoutumisena. Kuten Tempo-toiminnassakin, sosiokulttuurisen innostamisen keskeisiä käsitteitä ovat muun muassa yhteisöllisyys, osallistuminen, luovuus ja toimintaan sitoutuminen. (Kurki 2000, 14.) Tempo-toiminnassa keskeistä on, että lapset luovat ja kehittävät kulttuuriaan samalla, kuin itse toimivat siinä (Ahvenainen 2020, 9–10).

4.3 Tempo-orkesteritoiminta Oulussa

Tempo-orkesteritoiminta käynnistyi Oulussa vuonna 2018 (Nygård 2023b). Haastattelin Taru Nygårdia, joka käynnisti Tempo-toiminnan Oulussa ja toimii nyt sen koordinaattorina ja Tempo-opettajana. Nygård on toiminut aiemmin myös Vantaalla Tempo-opettajana.

Oulussa ja Vantaalla Tempo-orkesteritoiminta käynnistettiin valikoimalla kouluja, joissa on vahva maahanmuuttajataustaisten lasten osuus, mutta toiminta painottuu ennen kaikkea sosioekonomisesti haastaville alueille. Tempo-orkesteritoimintaa toteutetaan siis eriytymisvaaralla olevilla alueilla. Tällä hetkellä Oulussa Tempo-orkesterin toiminta keskittyy Paulaharjun ja Kaukovainion kouluihin. (Nygård 2023b.)

Vantaalla toiminnan lähtökohtana on ollut, että puolet soittajista olisivat maahanmuuttajataustaisia lapsia ja puolet kantaväestöä. Nykyisin toiminta on muuttunut niin, että lähes kaikki Vantaan Tempo-toiminnassa mukana olevat lapset ovat maahanmuuttajataustaisia. Monikulttuurisuus ei ole kuitenkaan toiminnalle vahvin tai tärkein piirre, vaan keskiössä on toiminnan saavutettavuus. Tällä hetkellä Oulun Tempo-toiminnassa on mukana maahanmuuttajien lisäksi myös paljon kantaväestöä. (Nygård 2023b.)

Maailmalla Tempo-orkesterit ovat lähtökohtaisesti sinfoniaorkestereita. Myös erilaisia versioita El Sistema-toiminnasta, jokaiselle maalle sopivilla omilla painotuksillaan on käytössä. Esimerkiksi Ruotsissa toiminta on jakautunut jousiorkesteri-, puhallinorkesteri-, sekä sinfoniaorkesteritoimintaan. Suomessa Tempo-toiminnan keskiössä on kuitenkin jousiorkesteritoiminta. Suomessa toiminta on käynnistynyt jousisoitinopettajien toimesta, joka on muovannut Suomen mallia jousiorkesterisuuntaan. Tulossa on mahdollisesti myös puhallinorkesteritoimintaa tulevaisuudessa (Nygård 2023b.)

Oulussa Tempo-toiminnan keskiössä on orkesteritoiminta ja sen ohessa tehdään musapajaopetusta. Oulun musapajatoiminta lähti liikkeelle alun alkaen siitä, että Oulussa ei ollut toiminnan alkaessa soittimia. Musapajat valmistivat oppilaita kuitenkin orkesteritoimintaan. Nykyisin Oulussa järjestetään musapajoja kouluista ja orkesteritoiminnasta erillisinä matalan kynnyksen musiikkikerhoina. Vantaalla on käynnistetty hiljattain Tempo Family -konsepti. Tempo Family -konseptin toimintaperiaatteena on ottaa koko perhe mukaan soittamaan jousisoittimia. Toimintaa järjestetään muun muassa asukastuvilla. (Nygård 2023b.)

Suomessa toimintamalli Tempo-orkestereihin on otettu Vantaalta, mutta jokaisessa kaupungissa, missä Tempo-toimintaa järjestetään, on muokkautunut omat toimintamallinsa. Resurssit vaikuttavat paljon siihen, miten toimintaa kussakin kaupungissa järjestetään. Vantaalla Tempo-toiminnan toimintasykli on 2 vuotta. Oulussa toimintasykli ei ole näin tiukka ja mukana on tälläkin hetkellä jopa

6 vuotta toiminnassa mukana olleita nuoria. Myös polku jatko-opintoihin on mahdollinen ja sitä tuetaan. (Nygård 2023b.) Pohdimme yhdessä, että Tempo-toiminta toimii innoittajana ja kartoittajana myös muihin musiikkioppilaitoksiin. Me opettajat tuemme ja kannustamme hakemaan myös esimerkiksi musiikkiluokkatoimintaan tai muihin instrumenttiopintoihin mukaan.

Sekä Vantaalla, että Oulussa opettajat ovat lähtökohtaisesti musiikkipedagogeja tai musiikinopettajia. Tempo-toimintaan hakeutuneet opettajat ovat lähtökohtaisesti kiinnostuneita kokonaisvaltaisempaa ja laaja-alaisempaa työtä kohtaan, kuin normaalissa musiikinopetuksessa tai instrumenttiopetuksessa. Tempo-opetus vaatii opettajalta vahvaa erityispedagogista osaamista, mutta harvalla musiikkipedagogilla tai musiikinopettajalla on koulutusta sellaiseen. Tempo-opetuksessa on erityispedagogisia elementtejä, joihin myös ikään kuin opitaan työn aikana. Tempo-opetus tapahtuu tiimityöskentelynä ja sitä kehitetään jatkuvasti. Opettajille järjestettävillä koulutuksilla kehitetään erityisesti opettajien erityispedagogisia taitoja, mutta myös avoimella asenteella, rohkealla heittäytymisellä ja tekemällä oppii. (Nygård 2023b.)

Tempo-toimintaa tarjotaan erityisesti niille, joille toiminnasta olisi sosiaalista tai kasvuun ja kehitykseen liittyvää hyötyä. Toimintaa tarjotaan myös niille, joilla ei ole mahdollista päästä musiikkiharrastamisen piiriin. Tällä tavoin vahvistetaan musiikkiharrastamisen saavutettavuutta. Tavoitteet ovat kaksisuuntaisia: Saavutettavuuden vahvistamista, mutta myös toisaalta vahvistetaan sosiaalista puolta musiikillisin keinoin. Täytyy kuitenkin muistaa, että toiminta on tasavertaista ja se antaa jokaiselle mahdollisuuden osallistua toimintaan lähtökohdista riippumatta. Tasavertaisuus Tempo-toiminnassa tarkoittaa erityisesti sitä, että jokainen lapsi saa ohjausta oman tarpeensa mukaan ja pystyy näin ollen osallistumaan harrastukseen. Sosiaalisella painotuksella harrastukseen tavoitellaan juuri niitä lapsia, joille toiminnasta voisi olla erityistä hyötyä. (Nygård 2023b.)

4.4 Oulun Tempo-toiminnan rahoitus

Vuonna 2016–2017 aloitettiin alustavat keskustelut Tempo-orkesteritoiminnan aloituksesta. Tempo-toiminta liitettiin mukaan Lastenkulttuurin saavutettavuuden parantaminen -hankkeen (OKM) hakemukseen. Myös alustavat keskustelut yhteistyökoulujen rehtoreiden kanssa käytiin tässä vaiheessa. (Tempo Sistema Oulu ry 2019, 1.)

Tempo Sistema Oulu ry perustettiin vuonna 2018. Yhdistys on taloudellista voittoa tavoittelematon, yleishyödyllinen yhdistys. Yhdistyksen tarkoituksena on tarjota, koordinoita ja ohjata matalan kynnyksen musiikkiharrastustoimintaa yhdessä Oulun eri toimijoiden kanssa. Alussa toiminta pohjuttettiin yhdessä Oulun lasten kulttuurikeskus Valveen, Oulun ammattikorkeakoulun, Oulun konserttorion ja Oulu-Opiston kanssa. Lopulta toiminta käynnistettiin yhteistyössä Oulu-Opiston kanssa. Yhteistyötä tehtiin alussa myös Oulun yliopiston musiikkikasvatuksen, sekä Oulun ammattikorkeakoulun musiikin koulutuksen kanssa. (Tempo Sistema Oulu ry 2019, 1.)

Toiminnan pääpaino on orkesteritoiminnassa ja sen rahoitus koostuu hankerahoituksista. Koska Tempo Sistema Oulu ry:llä on minimaaliset resurssit, orkesteritoiminnan hallinnointi tapahtuu Oulu-Opiston kautta. Sen sijaan orkesteritoiminnasta erillinen musapajatoiminta on Tempo Sistema Oulu ry:n hallinnan alla ja pääasiassa toimintaa järjestetään sille osoitetulla Oulun kaupungin järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoituksella. Lisäksi Tempo Sistema Oulu ry:n toiminnasta kustannetaan juoksevia kuluja kuten soitinhuoltoja- ja hankintoja, esiintymiskuluja (kuljetukset, opettajien palkkakulut, oppilaiden eväät), Tempo-iltojen kuluja ja toiminnan koordinoitinkuluja. Tempo Sistema Oulu ry on saanut vuodesta 2020 lähtien Oulun kaupungin sivistys- ja kulttuuripalveluiden taide- ja kulttuuriyhdistyksen toiminta-avustusta (3000–6000 €), joka on kohdennettu yhdistyksen yleiskuluihin ja vastuihin rahoituksista, sekä osin koordinoitinkuluihin. Rahoitusvaihtoehdot ovat moninaisemmat, kun toiminta on jaettu eri toimijoiden välille. (Nygård 2023b.)

4.4.1 Tempo-orkesteritoiminnan rahoitus

Tempo-orkesteritoiminta aloitettiin tammikuussa 2018 Lastenkulttuurin saavutettavuuden parantaminen -hankeen avuin. Koska orkesterille ei ollut vielä soittimia, aloitettiin Tempo-toiminta ensin orkesteritoimintaan valmistavilla musapajoilla. Toukokuussa 2018 Tempo-toiminta sai Pohjois-Pohjanmaan kulttuurirahaston kärkihankeapurahan (20 000 €) soitinkeräyskampanjan käynnistämiseen. Keväällä 2018 järjestettiin Tempo-soitinkeräyskampanja, jonka avulla saatiin kerättyä soitinlahjoituksia niin yksityishenkilöiltä, kuin kouluiltakin. Lahjoituksena saatiin yli 60 vanhaa jousisoitinta, jotka kunnostettiin jousisoitinkorjaaja Mikko Karvosen toimesta. Soittimet olivat pääosin lapsille sopivan kokoisia. Jousisoittimien lisäksi kampanja keräsi myös muutamia mandoliineja, kitaroita, lasten haitareita, klarinetin, sekä rummun. (Tempo Sistema Oulu ry 2019, 3–4.) Syyslukukau-

della 2018 soitinkeräyskampanjaa jatkettiin ja soitinkeräyskampanjassa kunnostettujen, sekä muutamien hankeavustuksilla uusina ostettujen soittimien avulla oli mahdollista jatkaa musapajatoiminnasta orkesteritoiminnan käynnistämiseen Kaukovainion ja Paulaharjun kouluilla (Nygård 2023b).

Tempo-orkesteritoiminta on erillisillä hankerahoituksilla tehtävää toimintaa, jota hallinnoi Oulu-Opisto. Tempo-toiminta ei voi olla Oulu-Opiston omaa toimintaa, koska toiminta on osallistujille täysin ilmaista. Yhteistyöhön ollaan tyytyväisiä ja Oulu-opisto on mielellään organisaationa tuke-massa ja mahdollistamassa Tempo-toiminnan kaltaista matalankynnyksen toimintaa. (Nygård 2023b.)

Syyslukukaudella 2019 Tempo-orkesteritoiminta mahdollistettiin Oulu-Opiston Taiku-hankkeen (OKM) rahoituksella. Taiku-hankkeen loputtua vuonna 2019 toiminnan jatko oli vaakalaudalla. Orkesteritoiminnan jatko kevätlukukaudelle 2020 saatiin kuitenkin onnistumaan Oulun kaupungin kerhorahoituksen (11200 €) ja Lastenkulttuurikeskus Valveen hankerahoituksen avulla (6000 €). Nämä rahoitukset mahdollistivat kevätlukukaudeksi 14 opetuskertaa. (Tempo Sistema Oulu ry 2020, 8–10.)

Alkuvuonna 2021 orkesteritoimintaa jatkettiin Oulun kaupungin Harrastusten aarrearkku -hankkeen (18900 €) turvin ja maaliskuussa 2021 Taiken Lastenkulttuurin erityisavustus (25000 €) orkesteritoimintaan yhdessä Harrastusten aarrearkku-hankkeen kanssa mahdollistivat uusien orkestereiden käynnistämisen ja täysipainoisen toteutuksen. Vuoden 2021 rahoitusta Nygård kuvaa melkoiseksi palapeliksi. Opettajille jouduttiin tekemään työsopimukset sekä Tempo Sistema Oulu ry:lle ja Oulu-Opistolle. Taiken rahoitus oli haettu yhdistyksenä, eikä avustuksen ehdot mahdollistaneet rahoituksen siirtämistä Oulu-Opistolle. (Tempo Sistema Oulu ry 2021, 8–11.) Lasten ja orkestereiden kasvaessa orkestereille tuli myös tarve uusille soitinhankinnoille. Loppukevällä 2021 Tempo-orkesteritoiminta sai Eija ja Veikko Lesosen säätiötä apurahan (6800 €) soitinhankintoihin. (Nygård 2023b; Tempo Sistema Oulu ry 2021, 8–11.)

Elokuussa 2021 orkesteritoimintaa jatkettiin Oulun kaupungin Harrastusten aarrearkku -hankkeen (18900 €) ja Taiken Lastenkulttuurin erityisavustuksen voimin. Marraskuussa orkesterit esiintyivät Ilon päivä -tapahtumassa. Esiintymiskuluihin, kuten bussikuljetuksiin ja opettajien palkkoihin avustusta saatiin Oulun kaupungin lahjoitusrahastosta (800 €). (Tempo Sistema Oulu ry 2022, 8–10.)

Keväällä 2022 Tempo-orkesteritoiminta rahoitettiin Oulun kaupungin Harrastusten aarrearkku -hankkeesta (18900 €). Samana keväänä El Sistema Finland ry mahdollisti toiminta-avustuksellaan (8042,58 €) Tempo Advanced -orkesterin esiintymismatkan Helsinkiin ja Vantaalle. Matkalle saatiin lisäksi Oulun kaupungin perusopetuspalveluiden avustusta ruokakuluihin (1092,42 €) ja lisäksi orkesteri sai myös vapaaehtoisia matka-avustuksia perheiltä (368,35 €). (Tempo Sistema Oulu ry 2022, 4–5, 8–10.) Lisäksi koulujen lähialueen S-marketit lahjoittivat matkalle ruoka-avustuksia (leipää ja leivänpäällisiä, jogurtteja, mehua, hedelmiä, munkkeja), joiden rahallinen arvo oli useamman satasen verran (Nygård 2023b).

2023–2024 toimintakauden Tempo-orkesterirahoitus tulee täysin valtakunnallisen Opetushallituksen harrastamisen Suomen malli -hankkeesta. Oulussa hanke kulkee nimellä Harrastamisen aarrearkku. Harrastamisen Suomen malli pitää sisällään kouluissa tapahtuvaa kaikenlaista matalan kynnyksen harrastustoimintaa, joka on ilmaista ja oppilaiden toiveista kumpuavaa toimintaa. Tempo-toiminta onkin juuri koulujen kanssa yhteistyössä tehtävää toimintaa, lukuun ottamatta Oulussa tehtävää musapajatoimintaa ja Vantaalla asukastuvilla tehtävää Tempo Family -toimintaa. (Nygård 2023b.)

Hankerahoitukset ovat tulleet pääasiassa Opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) kautta, mutta pohdinnassa on ollut hakea toiminnan rahoitusta myös Sosiaali- ja terveysministeriöstä. STEA-hakemukseen on ollut aiemmin jo kaupungin puoltokin olemassa. Hakemus on kuitenkin valtava kokonaisuus, jonka vuoksi sitä ei ole aiempina vuosina haettu. Tämä on ollut suunnitelmassa ja tulevaisuudessa ehdottomasti yksi rahoitusvaihtoehto. Tempo-toiminta on molempien ministeriöiden toiminnan alaista, joten sille olisi perusteita saada rahoitusta molemmista ministeriöistä. Jatkuvan rahoituksen saaminen toiminnalle on iso asia, johon tulisi toiminnan jatkumisen vuoksi saada Oulussa tasapaino. Jatkuva rahoituksen epävarmuus vie paljon voimavaroja. (Nygård 2023b.)

Suurimmaksi toiminnan järjestämisen taloudelliseksi haasteeksi Nygård kokee sen, että vaikka yhteistyökuviot monen toimijan kanssa ovat hyvät ja kannustusta toiminnalle on, niin siitä huolimatta aina mietitään mistä varoista juuri tällaiselle toiminnalle riittäisi tukea. Tällä hetkellä lähes joka paikassa karsitaan menoja. Pelkona on, että Tempo-toiminta putoaakin juuri kulttuuripuolen ja sosiaalipuolen puoliväliin, eikä ole riittävää toimintaa kummallaan saralla. (Nygård 2023b.)

Tempo-toiminnalla ei ole virallisia sponsoreita, mutta yhteistyötä tehdään opetuskoulujen lähikauppojen kanssa. Orkesterit käyvät esiintymässä kaupoilla satunnaisesti ja kaupat lahjoittavat puolestaan eväitä ja välipaloja soittajille. Yhteistyö nähdään todella tärkeänä panostuksena toiminnalle. (Nygård 2023b.)

4.4.2 Tempo-musapajatoiminnan rahoitus

Vuosina 2018–2019 Tempo Sistema Oulu ry sai Oulun kaupungin Varhaiskasvatuksen ehkäisevän toiminnan rahoitusta Tempo-iltojen järjestämiseen. Alkuvuonna 2020 Tempo-iltoihin tarkoitettulle rahoitukselle haettiin muutosta koskien Tempo-iltojen rahoituksen muuttamista musapajatoiminnan aloittamiseen yhdessä Parasta Lapsille ry:n Poppoo- hankkeen kanssa. Poppoo -hanke on maa-hanmuuttajataustaisten perheiden vapaa-ajan toimintaan keskittyvä hanke. Poppoo -hanke oli aiemmin ottanut yhteyttä ja kertonut tarpeestaan maksuttomalle musiikkiharrastustoiminnalle. Valitettavasti Covid-19 -pandemia ajoi toiminnan alas maaliskuusta 2020 alkaen, mutta keskeytyksestä käyttämättä jääneet varat saatiin siirrettyä käytettäväksi seuraavan syksyn toimintaan. (Nygård 2023b; Tempo Sistema Oulu ry 2020, 8–10.)

Kesällä 2020 Tempo-toiminnalle myönnettiin Aluehallintoviraston avustus (2000 €) musapajatoimintaan. Syksyn koronatilanteen vuoksi uusi musapajatoiminta Rajakylässä aloitti toiminnan vasta keväällä 2021. (Tempo Sistema Oulu ry 2021, 5, 8–11.) Vuodesta 2020 tähän hetkeen musapajatoiminta on rahoitettu Oulun kaupungin järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoituksella. (Tempo Sistema Oulu ry 2023).

Oulun kaupungin järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoituksen kautta Tempo Sistema Oulu ry on päässyt osalliseksi lasten, nuorten ja lapsiperheiden elämänkaariverkostoa, joka on kolmannen sektorin toimijoita kokoava toimija Oulussa. Yhteistyötä eri toimijoiden kanssa Nygård toivoisi tehtävän enemmän. (Nygård 2023b.) Oulun kaupungin Järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoitus musapajatoimintaan näkyy taulukossa 1. Rahoituksen kasvun myötä myös toiminta on päässyt kasvamaan.

Taulukko 1. Oulun kaupungin Järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoitus musapajatoimintaan

Lukuvuosi	Syksyn avustus	Kevään avustus	Ryhmien määrä
2019–2020	-	2090 €*	1
2020–2021	(2090 €) *	2300 €	1
2021–2022	4086 €	4086 €	2
2022-2023	6410 €	6166 €	3
2023-2024	6166 €	6066 €	3

*Covid-pandemian vuoksi kevään 2020 avustus siirrettiin syksylle 2020. (Tempo Sistema Oulu ry 2023.)

4.5 Rahoituksen jakaminen ja vaikutus Tempo-orkesteritoimintaan Oulussa

Suurin kuluerä Tempo-orkesteritoiminnassa on opettajien palkat yksityistunneista ja orkesterityöstä. Tämän lisäksi tällä hetkellä koordinoituihin on laskettu 2 opetustuntia viikossa. Jos mahdollista, niin esiintymisten palkat sovitellaan hankkeen opetustunteihin. Muutoin palkkakulut hoidetaan yhdistyksen kautta esimerkiksi erillisen keikka-avustuksen tai yhdistyksen muiden varojen turvin. Yhdistykselle varoja tuo tällä hetkellä avustukset ja kioskimyynti. Myös jäsenhankintaa ja tätä kautta jäsenmaksujen hankintaa koetetaan vahvistaa. (Nygård 2023b.)

Rahoitus vaikuttaa pitkälti siihen, miten toimintaa järjestetään. Käytännössä se vaikuttaa opetustuntimääriin. Toimintakaudella 2023–2024 Harrastamisen aarrearkku mahdollistaa 12 toimintaviikkoa syksyllä ja 14 toimintaviikkoa keväällä. Toiminta on järjestetty lukukausittain käytössä olevan rahoituksen ehdoilla ja usein rahoitusten lopulliset määrät on varmistuneet vasta kauden alussa. Toimintaviikkojen määrissä on ollut toiminnan alkua ajoista asti suurta heittoa. (Nygård 2023b.)

Mikäli rahaa olisi enemmän, toiveissa olisi kasvattaa toimintaa ja näin ollen perustaa lisää Tempolastenorkestereita Ouluun. Tällä hetkellä soittimia riittäisi vielä yhdelle alkavalle orkesterille, ilman että niitä tarvitsisi hankkia lisää. Jopa lastenkulttuuripäällikkö on toivonut tavoitteeksi, että Tempo-orkesteritoimintaa järjestettäisiin tulevaisuudessa Oulussa joka koululla, jotta alueellista eriytymistä voidaan paremmin ennaltaehkäistä. Toinen toive, olisi että koordinoitutyöhön ja yhteistyökuvioihin olisi mahdollista käyttää enemmän resursseja. Kuitenkin siten, että itse toiminta olisi aina keskiössä. Tällä hetkellä koordinoitutyö on hyvin pitkälti vapaaehtoistoimintaa. Sitä, että Nygård itse on innostunut toiminnasta ja haluaa edistää sitä. (Nygård 2023b.)

Pohdimme yhdessä, että parhaimmillaan tässä olisi koordinaattorille työpaikka, millä olisi puolestaan työllistävä vaikutus, kun toiminta pääsisi kasvamaan. Pohdimme myös sitä, kun nykyisin kaikki nähdään menoeränä. Toiminnan kulut koostuvat lähestulkoon kokonaan musiikkipedagogeja ja muita musiikin ammattilaisia työllistävästä palkoista. Musiikkikasvatuskentällä pätevät opettajat luovat moniulotteisuutta ja laaja-alaisuutta. Positiivisena asiana näemme lasten hyvinvoinnin, mutta myös verotulot kaupungille. (Nygård 2023b.)

Nygårdin mukaan vakiintuneen rahoituksen saaminen toiminnalle on tärkeää, jotta toimintaa voidaan tehdä pitkäjänteisesti. Ei ole itsestään selvää saada päteviä opettajia tekemään työtä, kun ei aina tiedetä, miten toimintaa voidaan järjestää ja näin ollen ei voida luvata opettajille kuin lyhyitä työsuhteita. Opettajat ovatkin yleensä myös muualla töissä. Toisinaan opettajat ovat olleet opiskelijoita tai esimerkiksi äitiyslomalta palaavia, jotka haluavat tehdä vain vähän tunteja, mutta on myös opettajia, jotka haluaisivat tehdä juuri tällaista työtä mitä Tempo-orkestereissa tehdään. On siis sääli, ettei vielä pystytä lupaamaan jatkuvaa työsuhdetta näille opettajille. Opettajamuutokset eivät ole myöskään oppilaiden etu. Tästäkin syystä Tempo-toiminnan vakiintuminen olisi suotavaa. (Nygård 2023b.)

Nygård näkee, että mikäli resursseja olisi enemmän, ei resursseja käytettäisi yhteen oppilaaseen tai yksityistunteihin enempää, vaan toimintaa lähdetäisiin ennemminkin kasvattamaan niin, että toiminnan piiriin saataisiin enemmän lapsia. Toimintaa kasvatettaisiin useammille kouluille ja toimintakautta pidennettäisiin nykyisestä. Myös opettajaresurssia orkesteriharjoituksiin kasvatettaisiin ja orkesteriharjoituksiin tarvittaisiin aina pianisti. Koulujen työaikojen sisällä tapahtuva toiminta tarvitsisi lisää toimintaviikkoja myös siksi, että toiminnasta putoaa helposti pois oppilaita taukoviikkojen aikana, joita on pakko pitää resurssien puutteen vuoksi. Myös koulujen kevätjuhlat ja esiintymiset painottuvat toimintakauden loppuihin eli joulunaikaan ja loppukevääseen. (Nygård 2023b.)

4.6 Tempo-orkesteritoiminnan hyvinvointivaikutukset

Nygård näkee Tempo-toiminnan ehdottomasti kannattavana. Vaikutukset ovat suuria ja palaute niin oppilailta, oppilaiden vanhemmilta, kuin koulujen opettajiltakin on pääsääntöisesti aina ollut positiivista. Tempo-toiminnan vaikutuksia pitäisi tuoda näkyville enemmän ja tarkoitus olisikin tehdä palautekysely, jolla saadaan kerättyä tietoa toiminnan vaikutuksista. (Nygård 2023b.)

Lyhyellä tähtämellä katsottuna toiminta ei ole taloudellisesti tuottavaa, mutta Nygård vertaakin tätä yleisesti peruskoulun ja vapaan sivistystyön tuottavuuteen. Eihän sekään ole taloudellisesti tuottavaa, mutta pitkällä tähtämellä erittäin tärkeää ja kannattavaa. Toiminta on myös taloudellisesti kannattavaa. Toiminnan kulut ovat suurimmaksi osaksi opettajien palkkoja. Pohdimme yhdessä, että toiminnan kannattavuus mitataan myös hyvinvointivaikutusten, sosiaalisen toiminnan, sekä oppimiseen ja keskittymiseen liittyvien asioiden saralla. Toiminnan kannattavuus on nimenomaan hyvinvoinnin lisääminen oppilaiden elämässä. Se näkyy myös siinä, että osa oppilaista on halunnut jatkaa toimintaa 2 vuoden toimintasyklin tai koulunvaihdon jälkeenkin. Parhaimmillaan osa oppilaista on opettajien tukemana hakenut jatkamaan musiikkiharrastustaan myös muissa oppilaitoksissa. (Nygård 2023b.)

Tempo-toiminnassa musiikki on väline ja sosiaalinen puoli on keskiössä. Vaikka toiminnasta jää toisinaan oppilaita pois kesken toimintakauden, ovat he saaneet toiminnasta aina jotain positiivista itselleen. Nygård näkee, että näidenkin oppilaiden osallistuminen on ollut tärkeää ja toiminta ei ole mennyt missään nimessä hukkaan. Oppilaiden tavoitteet ovat hyvin erilaisia. Toiminnan lähtökohdina on kuitenkin, että kaikki saavat osallistua harrastukseen omien resurssiensa ja mielenkiintonsa mukaan. Harrastus mahdollistetaan kaikille, vaikka osallistuminen olisikin normaalista poikkeavaa. (Nygård 2023b.)

Vaikka toiminta tapahtuu kouluissa, on konteksti eri kuin koululuokissa. Kaverisuhteita, sosiaalisia asioita ja muun muassa käyttäytymistä setvitään ja harjoitellaan Tempo-opettajien johdolla. Harjoituksissa harjoitellaan myös keskittymistä ja työskentelyä yhdessä. Luodaan uskoa siihen, että pitkäjänteisellä harjoittelulla saavutetaan jotain hyvää. (Nygård 2023b.)

Nygård nostaa esilläolon ja esiintymiset tärkeäksi osaksi toimintaa. Esiintymiset aloitetaan hyvin aikaisessa vaiheessa ja ne nostavat mielialaa. Oppilaat ovat mielissään ja ylpeitä päästessään esiintymään vanhemmille, opettajille ja koulujen juhlissa omille luokkakavereilleen. Esiintymiset

jännittävät, mutta ne koetaan yhdessä orkesterina. Osalle oppilaista esiintymisjännitystä on lievennetty niin, että mukaan on saanut tulla kokeilemaan ilman paineita. Esiintymisissä voi olla mukana vaikkapa järjestelijänä tai ihan vain olemalla paikalla. Usein näissä tapauksissa oppilas kuitenkin innostuu soittamaan muiden mukana ja ylittää itsensä, sekä esiintymisjännityksensä huomaamatta. (Nygård 2023b.)

Pohdimme yhdessä, että osalle oppilaista kuulluksi tuleminen on tärkeä osa toimintaa. Soittotunneilla soitonopettajan kanssa rakentuu luottamuksellinen suhde, joka kantaa myös orkesteriharjoituksissa. Omien oppilaiden kanssa kontakti orkesteriharjoituksissa on toisenlaista, kuin muiden oppilaiden kanssa. (Nygård 2023b.)

Tempo-toiminta kasvattaa niin yksilö- kuin yhteisötasolla. Oppilaista tulee osa yhteisöä. Nygårdin mukaan erityisesti haastavista lähtökohdista tulevien lasten harrastamiseen pääsyn hyvinvointivaikutukset ovat suuria. Pohdimme yhdessä, että maahanmuuttajataustaisen lasten integroituminen yhteiskuntaan ja verkostojen luominen kantasuomalaisten kanssa on tärkeää. (Nygård 2023b.)

Musiikin opiskelu nähdään yhteiskunnassamme vieläkin elitisminä. Kulttuuri ja orkesterimusiikki ei kuulu vain konserttisaleihin ja hyväosaisille. Tempo-toiminnassa kulttuuri ja orkesteritoiminta tuodaankin näkyväksi matalalla kynnyksellä toiminnan jalkautuessa kouluihin tai esiintymisten myötä vaikka lähikauppoihin. (Nygård 2023b.)

5 TULOKSELLISUUS MAKSUTTOMASSA MUSIIKIN HARRASTUSTOIMINNASSA

Olemme tulleet vuosien saatossa siihen pisteeseen, että nykyisin kaiken tulisi olla tuottavaa tai jollain tavalla mitattavaa. Huomaan, että liian usein tarkastelemme lukuja ja menoja, emmekä aina näe kokonaiskuvaa. Kulttuurin puolella tällainen ei ole kuitenkaan itsestään selvää. Kulttuurin puolella pelkästään taloudelliset tulokset ja viivan alle jäävät luvut eivät ole keskeisiä. Kulttuuritoiminnan tuloksellisuutta ja vaikutuksia voidaan mitata muun muassa erilaisilla hyvinvointivaikutuksilla.

Tempo-orkesteritoiminta on yleishyödyllistä ja tarpeellista lasten ja nuorten sosiaalikasvatusta, jota yhteiskuntamme tarvitsee kipeästi. Syrjäytymisvaaralla olevilla alueilla tehtävä työ antaa lapsille ja nuorille valmiuksia tulevaisuuden elämän eri osa-alueilla. Erityisesti oppimiseen ja sosiaaliseen kasvuun ja kehitykseen liittyvät hyvinvointivaikutukset nähdään hyvänä. Myös maahanmuuttajien kielen oppiminen, sekä integroituminen suomalaiseen yhteiskuntaan nähdään Tempo-orkesteritoiminnassa hyvänä.

Musiikkiharrastus on pitkään nähty Suomessa elitistisenä harrastuksena. Lasten ja nuorten harrastuksia rahoittavat yleensä vanhemmat. Tällä hetkellä Suomessa oleva taantuma ja lapsiperheköyhyys rajaa pienituloiset väistämättäkin pois maksullisilta harrastuskentiltä. Yksi Tempo-orkesteritoiminnan lähtökohdista on musiikkiharrastuksen saavutettavuus ja toiminnan ollessa ilmaista myös vähävaraisten perheiden lapset ja nuoret pääsevät musiikkiharrastamisen ja kulttuurin piiriin. Parhaimmillaan koko perhe pääsee nauttimaan harrastuksen myötä eteen tulevista konserteista ja Tempo-illoista.

Työ saa kiitosta monesta suunnasta, kuten luokanopettajilta ja rehtoreilta. Kiitosta kuuluu paljon myös muilta kollegoilta, kaupungin päättäjiltä, sekä toimintaan osallistuvien lasten ja nuorten perheiltä. Valitettavasti resurssit Tempo-orkesteritoiminnassa ovat kuitenkin liian vähäiset. Liian vähäiset resurssit eivät tue pitkäjänteisesti tehtävää pedagogista ja sosiaalista työtä. Olisi erityisen tärkeää, että eri aloja yhdistävä työ saataisiin näkyvämmäksi ja rahoitusta olisi mahdollista saada sekä sosiaali-, että kulttuuripuolelta.

Tempo-orkesteritoiminnan järjestämisessä on ollut paljon taloudellisia haasteita. Se on ollut vuosien saatossa erittäin haastavaa ja vaatinut paljon ilmaista työtä ja henkisiä resursseja. Rahoitus on koostunut useista eri rahoittajista. Osa rahoituksista on saatu Tempo Sistema Oulu ry:n ja osa Oulu-Opiston alle. Viime vuosina pääasiallisena rahoittajana on toiminut Opetushallituksen Harrastamisen Suomen malli -hanke.

Näkisin, että yhteistyö Tempo-orkesterin ja Oulu-Opiston välillä on jossain määrin yhteisvastuullisuutta. Näkyvyys ja yhteistyö Oulu-Opiston ja Tempo-toiminnan välillä on minimaalista. Haastattelun pohjalta voidaan todeta, että Tempossa ollaan hyvin kiitollisia tästä yhteistyöstä. Isossa kuvassa Tempo-toiminta on osa Oulun toimintaa ja tähän työhön kannustetaan paljon myös muiden toimijoiden osalta.

Näen haastavana, että Tempo-toiminta on jaettu kahden eri toimijan välille. Toisaalta yhdistys mahdollistaa toiminnan järjestämiselle joustavuutta. Yhdistys pystyy hakemaan toisenlaisia rahoituksia, kuin kunnallinen toimija. Ilman yhdistystä musapajatoimintaa ei olisi mahdollista järjestää. Näkisin, että Tempo-orkesteritoiminta olisi hyvä saada tulevaisuudessa yhtenäisen rahoituksen alle. Mielellään niin, että se olisi Oulun kaupungin järjestämä.

Tempo-toiminnan vakiintuminen mahdollistaisi opettajien työsuhteiden vakiintumisen. Työsuhteiden päättyminen johtaa siihen, että opettajat vaihtuvat herkästi. Lisäksi Tempo-toiminnalle olisi ehdottoman tärkeää saada vakituinen työsuhde koordinaattorille.

Musiikkiharrastustoiminta on lähes aina taloudellisesti tuottamatonta toimintaa. Jotta toiminnalle saataisiin enemmän resursseja, tarvitaan mittareita. Mittareiden avulla on helpompi arvioida ja mitata sitä, miten toiminta on saavuttanut asetetut tavoitteet. Taloudellisten mittareiden lisäksi olisi tärkeää nähdä kulttuuriharrastamisen suuret hyvinvointivaikutukset. Tempo-orkesterilla onkin aikomus tehdä lähiaikoina kysely orkesterilaisille ja heidän perheilleen siitä, mitkä ovat orkesterissa käymisen syyt ja hyvinvointivaikutukset.

Tempo-orkesteritoiminnassa hyvinvointivaikutusten lisäksi mittarit voisivat olla seuraavanlaiset: 1. Tempo-orkesteritoiminnan merkitys yksilölle ja yhteiskunnalle. 2. Tempo-orkesteritoiminnan tehtävät Oulun kaupungin musiikkiharrastustoiminnassa ja 3. Tempo-orkesteritoiminnan vaikuttavuus ja saavutettavuus.

6 POHDINTA

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää miksi Tempo-lastenorkesteritoimintaa kannattaa järjestää, vaikka se taloudellisesti vaikuttaa perusteettomalta. Lisäksi työn tarkoituksena oli selvittää mitä hyötyjä Tempo-orkesteritoiminnasta on lapsille, nuorille ja yhteiskunnalle. Tämän lisäksi selvitin Tempo-orkesteritoiminnan järjestämisen taloudellisia haasteita.

Tempo-orkesteritoimintaa järjestetään, jotta jokaisella olisi mahdollisuus päästä harrastamisen piiriin taloudellisesta tai sosioekonomisesta asemasta riippumatta. Toiminnan ollessa täysin maksutonta, harrastamiseen lähtemisen kynnyks on erittäin matala. Näen tärkeänä myös maahanmuuttajataustaisten lasten integroitumisen suomalaiseen yhteiskuntaan. Työssäni Tempo-opettajana olen nähnyt kuinka maahanmuuttajataustaiset lapset viettävät vapaa-aikaansa usein oman perheen ja samaan yhteisöön kuuluvien henkilöiden kanssa. Muun muassa kielen oppimisen ja kotoutumisen kannalta olisi tärkeää osallistua myös vapaa-ajalla suomenkieliseen toimintaan. Maahanmuuttajataustaisissa perheissä pelätään usein lasten liiallista suomalaistumista. (Säävälä 2012, 9). On tärkeää, että pelkoja hälvennettäisiin ja harrastustoiminta saavuttaisi luottamuksen myös näissä perheissä

Näen, että Suomessa musiikin harrastustoiminta on kaikinensa aina jossain määrin tuloksellista, vaikka se ei olekaan lähes koskaan taloudellisesti tuottavaa. Tavoitteet voivat olla erilaisia riippuen eri toimijoista. Tavoitteet taiteen perusopetuksen piirissä ovat tarkasti kirjattuja ja vahvasti lasten ja nuorten taitoihin liittyviä. Taiteen perusopetuksen oppilaitoksissa tuloksia mitataan muun muassa kurssitutkintojen ja tasosuoritusten avulla. Tempo-lastenorkesteritoiminnan tavoitteet ovat ennemminkin harrastuksen saavutettavuudessa. Tempo-toiminnassa musiikki on väline ja pääasiallisena tavoitteena on tukea eri taustoista tulevien lasten ja nuorten sosiaalista kehittymistä. Riippumatta harrastustoimijasta useimmille lapsille harrastuksissa luodut kaverisuhteet ja yhdessä tekeminen ovat kuitenkin yksi tärkeimmistä harrastuksessa pysymisen syistä.

Nygårdin aiempi vertaus peruskoulun taloudellisuudesta on hyvä vertaus myös tässä kohtaa. Musiikin harrastaminen antaa lapsille paljon muutakin, kuin soittotaitoa ja harrastustoimintaan hakeutumisen tavoitteet ovat jokaisen lapsen kohdalla erilaisia. Kasvavan maahanmuuton myötä kansainvälistyvässä Suomessa Tempo-toiminnalla on oma paikkansa kotouttamistyössä ja kulttuuriharrastamisen rikastuttajana.

Suomessa lapsiperheköyhyys koskettaa joka yhdeksättä lasta. Se voi vaikuttaa muun muassa kielteisesti terveyteen ja oppimiseen. Pitkään jatkuessa köyhyys voi aiheuttaa myös mielenterveysongelmia. (Itla 2023.) Olisikin tärkeää, että jokainen lapsi pääsisi harrastamisen piiriin. Musiikin harrastamismahdollisuuksia on Oulun seudulla paljon ja toimijoiden tavoitteet ovat erilaisia. Valitettavasti paikat eivät aina riitä kaikille tai aina lapsella ei ole riittäviä valmiuksia esimerkiksi konservatorioon. Koen, että näille lapsille ja heidän vanhemmilleen olisi tarpeen ohjata heidät keskitetyksi muiden toimijoiden toimintaan, kuten vaikkapa Tempo-orkesteritoimintaan.

Suomen talouspolitiikka on tehnyt vuosien saatossa jatkuvasti kiristyksiä kulttuurin ja koulutuksen puolelle. Myös Petteri Orpon hallituksen kaavailemat sosiaaliturvavaleikkaukset kohdistuvat erityisesti haavoittuvassa asemassa oleviin väestöryhmään, kuten lapsiperheisiin ja yksinhuoltajiin. (Glanz 2023; Holmberg 2023.) Myös viime aikoina uutisoidut leikkaukset Pohjois-Suomen kulttuuritoimintaan tuntuvat lyhytnäköiseltä. Lastenkulttuurin yleisavustuksen pieneminen, Oulun kansainvälinen lasten ja nuorten elokuvafestivaali, sekä Arktiset Askeleet-tanssitapahtuma ovat vain muutamia esimerkkejä tästä Oulun seudulla. (Puuri 2024; Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto 2024.) Vaikka kulttuurin ja musiikkiharrastamisen hyvinvointivaikutukset ovat selvästi näkyvillä, sopii varmasti kysyä, miksi olemme tällaisessa tilanteessa, miksi Suomessa ei huomioida kulttuurihyvinvointia päätöksenteossa.

Toisena teemana työssäni oli Tempo-orkesteritoiminnan järjestämisen taloudelliset haasteet. Tempo-orkesteritoiminnan rahoitus näyttäytyi haastavana, koska se koostui monesta eri tekijästä. Sosiaali- ja terveysministeriön rahoituksia haettaessa painotettiin hyvin paljon sitä, että toiminnan tulee olla sosiaalityötä. Tempo-orkestereissa työ on lähtökohtaisesti pedagogista työtä ja sitä tekee musiikkipedagogit. Haluan painottaa, että tämä työ on sosiaalipedagogista työtä eli pedagogista työtä ja sitä tehdään sosiaalisista lähtökohdista ja sosiaalisin tavoittein. Toivomus olisi, ettemme jäisi byrokratian jalkoihin, koska rakenteet ovat tietynlaisia.

Nykyisin puhutaan paljon kulttuurihyvinvoinnista ja siitä, kuinka tärkeää on yhdistää eri alojen osaamista. Nykyiset rakenteet, eivät ole vielä kuitenkaan valmiita mahdollistamaan tällaista yhteistyötä, joissa molempien alojen tavoitteita totutettaisiin jouhevasti. Tempo-orkesterityötä on mahdotonta tehdä pitkäjänteisesti, jos rahoituksen hakeminen ja saaminen vie näin paljon voimavaroja. Toiminnan jatkumisen edellytys on rahoituksen vakiintuminen. Näin ollen toimintaa voitaisiin kehittää osaksi laajempaa musiikkikasvatuskenttää.

Näen, että Tempo-toiminnalla on tärkeä paikka yhteiskunnassamme, kuten myös muilla kulttuuri-toimijoilla. Kulttuuriala on yksi työllistäjä suomalaisessa yhteiskunnassa. Pienien, erityisesti lapsille ja nuorille suunnattujen toimijoiden rahoituksen haasteet voivat johtaa pitkällä aikavälillä siihen, ettei tulevaisuudessa ole enää tekijöitä. Myös maahanmuuttajien integroituminen yhteiskuntaan ja kielen oppiminen jo lapsena vahvistaa suomalaiseen yhteiskuntaan sopeutumisessa. Kulttuurilla on myös monivaikuttaisia hyvinvointivaikutuksia, jotka heijastuvat monen ihmisen elämään pitkäkestoisesti. Nykyisin yhä useampi nuori voi huonosti. Kansainväistyvä Suomi tarvitsee hyvinvoivia nuoria, jotka kasvavat vuosien saatossa hyvinvoiviksi aikuisiksi.

Jatkotutkimusaiheena olisi mielenkiintoista tutkia, miten kulttuuriavustukset eroavat kulttuurin piennillä toimijoilla maantieteellisesti. Suomi on pitkä maa maantieteellisesti ja kulttuuria tehdään myös kehäkolmosen ulkopuolella.

Yhteiskuntamme näyttäisi varsin erilaiselta ilman kulttuuria ja taidetta. Taide ja kulttuuri tulisi nähdä tärkeänä osana yhteiskuntamme hyvinvointia, johon ollaan valmiit kohdentamaan resursseja. Vaikka tutkimustulokset lisäävät tietoa ja voivat auttaa kehittämään toimintaa, kyseessä on kuitenkin arvovalinta.

Harrastamisen Suomen malli d. Tietoa. Hakupäivä 18.12.2023. <https://harrastamisensuomen-malli.fi/tietoa/>

Heiskanen, Ilkka, Ahonen, Pertti & Oulasvirta, Lasse 2005. Taiteen ja kulttuurin rahoitus ja ohjaus: kipupisteet ja kehitysvaihtoehdot. Cuporen julkaisuja 6. Helsinki: Cupore.

Holmberg, Jimi 2023. Orpon hallitus tulee lisäämään lapsiköyhyyttä, sanoo Suomen Unicefin asiantuntija. Hakupäivä: 6.2.2024. <https://yle.fi/a/74-20063719>

Isolammi, Hanna. Musiikista hyvinvointia. Hakupäivä: 30.9.2023. <https://musiccouncil.fi/musiikista-hyvinvointia/>

Itla 2023. Itsenäisyyden juhlavuoden säätiö. Lapsiperheköyhyys datana. Hakupäivä: 6.2.2024. https://itla.fi/lapsiperhekoehyys-datana/#Kolmannes_lapsista_on_kokenut_toimeentulovaikeuksia

Jakonen, Olli, Kurlin Niiniaho, Ari, Oksanen-Särelä, Katja & Sokka, Sakarias, 2021. Mahdollisesti kulttuuria? Valtion kulttuurirahoitus Suomessa vuonna 2019. Cuporen työpapereita 13. Helsinki: Cupore.

Kuntaliitto. Tuloksellisuus. Hakupäivä: 25.2.2024. <https://www.kuntaliitto.fi/talous/budjetointi-ja-taloussuunnittelu/tuloksellisuus>

Kurki, Leena 2000. Sosiokulttuurinen innostaminen. Tampere: Osuuskunta Vastapaino, Leena Kurki.

Laitinen, Liisa 2017. Vaikuttavaa. Taiteen hyvinvointivaikutusten tarkastelua. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 46. Hakupäivä: 30.9.2023. <https://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166166.pdf>

Laki taiteen perusopetuksesta 633/1998. Hakupäivä: 11.2.2024. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980633>

Laki vapaasta sivistystyöstä 632/1998. Hakupäivä: 19.12.2023. <https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1998/19980632>

Martikainen, Annika 2023. Moni maahanmuuttaja jää hoitamaan lasta lähes 3-vuotiaaksi – Fawzia Ali kertoo, miksi hän haluaa pitää lapsensa kotona. Hakupäivä: 4.2.2023. <https://yle.fi/a/74-20043786>

Mieli 2022. Reliensi auttaa selviytymään. Suomen mielenterveys ry. Mieli. Hakupäivä: 12.12.2023. <https://mieli.fi/vahvista-mielenterveystasi/mita-mielenterveys-on/resilienssi-auttaa-selviytymaan/>

Nygård, Taru 2013. Kaikki (o)saa soittaa! Kehittämissuunnitelma Tempo-orkesteritoiminnan liittämiseksi osaksi joustavaa koulupäivää. Metropolia ammattikorkeakoulu. Musiikin koulutusohjelma. Opinnäytetyö. Hakupäivä: 28.10.2023. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013120219500>

Nygård, Taru 2023a. ”Mun mielestä aika ihanaa, että tämänkin koulutuksen kautta voi tehdä tällaista yötä”. Soitonopettajien kokemuksia sosiaalisesta musiikkikasvatuksesta Tempo Sistema -lastenorkestereissa. Helsingin yliopisto. Erityispedagogiikan maisteritutkielma. Hakupäivä: 17.10.2023. <https://helda.helsinki.fi/items/1e9718dc-0ac4-4956-9d4e-178953ef332a>

Nygård, Taru 2023b. Tempokoordinaattori. Haastattelu 8.12.2023.

Opetushallitus. Vapaa sivistystyö. Hakupäivä: 19.12.2023. <https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/vapaa-sivistystyo>

Opetushallitus 1998. Koulutuksen tuloksellisuuden arviointimalli. Helsinki: Yliopistopaino.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2023. Lukiokoulutuksen, taiteen perusopetuksen ja kansalaisopistojen keskimääräiset yksikköhinnat vuodelle 2024 määrättiin. Hakupäivä: 28.1.2024. <https://okm.fi/-/lukiokoulutuksen-taiteen-perusopetuksen-ja-kansalaisopistojen-keskimaaraiset-yksikkohinnat-vuodelle-2024-maarattiin>

Opetus- ja kulttuuriministeriö a. Taiteen perusopetus. Hakupäivä: 30.1.2024. <https://okm.fi/taiteen-perusopetus>

Opetus- ja kulttuuriministeriö b. Vapaa sivistystyö. Hakupäivä: 18.12.2023. <https://okm.fi/vapaa-sivistystyo>

Oulun kaupunki a. Järjestölähtöisen ehkäisevän toiminnan rahoitus. Hakupäivä: 15.1.2024. <https://www.ouka.fi/avustukset/jarjestolahtoisen-ehkaisevan-toiminnan-rahoitus?accordion=accordion-14691>

Oulun kaupunki b. Kerhot ja harrastaminen. Hakupäivä: 18.12.2023. <https://www.ouka.fi/koulujen-kerhot>

Oulun kaupunki c. Kulttuuriapurahat ja avustukset. Hakupäivä: 18.2.2024. <https://www.ouka.fi/yleiset-kulttuuripalvelut/kulttuuriapurahat-ja-avustukset>

Oulun kaupunki d. Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus. Hakupäivä: 11.2.2024. <https://www.ouka.fi/vapaa-sivistystyo-ja-taiteen-perusopetus>

Pulkkinen, Hanna 2022. Kooste Kulttuuriharrastamisen koetut vaikutukset -selvityksestä. Hakupäivä: 30.9.2023. <https://skaf.kulttuuriharrastamisen-koetut-vaikutukset-2022-selvitys.pdf>

Puuri, Essi 2024. Pohjoisen kulttuuritapahtumat ovat pulassa, koska valtio ei myönnä niille tukea. Hakupäivä: 27.3.2024. <https://yle.fi/a/74-20080342>

Sivistys- ja kulttuurilautakunta 2019. Sivistys- ja kulttuuripalveluiden harkinnanvaraisten avustusten myöntämisperusteet syksystä 2019 alkaen. Hakupäivä: 20.2.2024. [Avustusten myöntämisperiaatteet Kulttuuri Liite ltk 25.9.2019\(1\).pdf](https://www.ouka.fi/avustusten-myontamisperiaatteet-kulttuuri-liite-ltk-25.9.2019(1).pdf)

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024a. Avustuskokonaisuudet. Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/avustuskokonaisuudet/>

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024b. Avustuslajit. Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/avustusten-hakeminen/avustuslajit/>

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024c. Kuka avustusta voi hakea. Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/avustusten-hakeminen/kuka-avustusta-voi-hakea/>

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024d. Kulttuuri- ja urheilutoiminta. Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/avustusten-hakeminen/linjauksia/kulttuuri-ja-urheilutoiminta/>

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024e. Mitä STEA tekee? Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/mita-stea-tekee/>

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024f. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen STEA-avustusten rahoitusmallinuudistus 2020–2026. Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/sosiaali-ja-terveysjarjestojen-stea-avustusten-rahoitusmallin-uudistus-2020-2026/>

Sosiaali- ja terveysjärjestöjen avustuskeskus 2024g. STEA:n strategia 2020-2023. Hakupäivä: 12.2.2024. <https://www.stea.fi/tietoa-steasta/stean-strategia/>

Suomen lastenkulttuurikeskusten liitto 2024. Lastenkulttuurin yleisavustukset putosivat – yli 50 000 lasta jää ilman laadukkaita taide- ja kulttuurikokemuksia. Hakupäivä: 27.3.2024. <https://lastenkulttuuri.fi/lastenkulttuurin-yleisavustukset-putosivat/>

Suomen kulttuurirahasto a. Apurahat. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://skr.fi/apurahat>

Suomen kulttuurirahasto b. Hankkeet. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://skr.fi/hankkeet>

Suomen kulttuurirahasto c. Suomen kulttuurirahaston strategisia linjauksia. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://skr.fi/strategia>

Suomen kulttuurirahasto d. Tieto meistä. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://skr.fi/tietoa-meista>

Suomen kulttuurirahasto e. Vastuullisuus kulttuurirahastossa. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://skr.fi/tietoa-meista/vastuullisuus-kulttuurirahastossa>

Suomen kulttuurirahasto f. Vuoden apurahasumma yli 50 miljoonaa. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://skr.fi/ajankohtaista/vuoden-apurahasumma-yli-50-miljoonaa>

Säävälä, Minna 2012. Koti, koulu ja maahan muuttaneiden lapset: Oppilashuolto ja vanhemmat hyvinvointia turvaamassa. Väestöliitto Väestöntutkimuslaitos. Katsauksia E43/2012. Helsinki. Hakupäivä: 4.2.2024. <https://www.vaestoliitto.fi/uploads/2020/12/00408b29-koti-koulu-ja-maahan-muuttajalapsset.pdf>

Taikusydän 2019/2023. Maailman terveysjärjestö WHO:n raportti taiteen ja kulttuurin terveysvaikutuksista. Hakupäivä: 30.9.2023. <https://taikusydän.turkuamk.fi/yleinen/maailman-terveysjarjesto-whon-raportti-taiteen-ja-kulttuurin-terveysvaikutuksista/>

Taiteen edistämiskeskus a. Taiken strategia 2030. Hakupäivä: 11.2.2024. <https://www.taike.fi/fi/strategia-2030>

Taiteen edistämiskeskus b. Tietoa lastenkulttuurin erityisavustuksista. Hakupäivä: 11.2.2024. <https://www.taike.fi/fi/tietoa-lastenkulttuurin-erityisavustuksista>

Taiteen edistämiskeskus c. Tietoa Taikesta. Hakupäivä: 11.2.2024. <https://www.taike.fi/fi/tietoa-taikesta>

Taiteen edistämiskeskus 2023a. Lasten kulttuurin erityisavustukset 2023. Hakupäivä: 20.1.2024. <https://www.taike.fi/fi/myonnetyt-apurahat/lastenkulttuurin-erityisavustukset-2023>

Taiteen edistämiskeskus 2023b. Taiken tuki taiteen ja kulttuurin edistämiseen 2022. Taiteen edistämiskeskuksen vuoden 2022 tukien tilastot. Hakupäivä: 21.1.2024. <https://www.taike.fi/en/file-download/download/public/1791>

Taiteen perusopetusliitto 2019. Taiteen perusopetus. Luovuutta, iloa ja osaamista. Hakupäivä: 30.1.2024. https://artsedu.fi/taiteen-perusopetus/#chapter_1

Tempo Sistema Oulu ry 2019. Toimintakertomus 2018–2019. Ei julkinen.

Tempo Sistema Oulu ry 2020. Toimintakertomus 2019–2020. Ei julkinen.

Tempo Sistema Oulu ry 2021. Toimintakertomus 2020–2021. Ei julkinen.

Tempo Sistema Oulu ry 2022. Toimintakertomus 2021–2022. Ei julkinen.

Tempo Sistema Oulu ry 2023. Myönnetyt apurahat. Ei julkinen.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2024. Maahanmuutto ja kulttuurinen moninaisuus. Maahanmuuttaneiden lasten, nuorten ja perheiden terveys. Hakupäivä: 6.2.2024. <https://thl.fi/aiheet/maahanmuutto-ja-kulttuurinen-moninaisuus/maahanmuutto-ja-hyvinvointi/maahanmuuttaneiden-lasten-nuorten-ja-perheiden-terveys>

Tietoarkisto a. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirjasto. 6.3.2 Teemahaastattelu. Tampereen yliopisto. Hakupäivä: 8.3.2024. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Tietoarkisto b. Laadullisen tutkimuksen verkkokäsikirja. Tampereen yliopisto. Hakupäivä: 8.3.2024. https://www.fsd.tuni.fi/menetelmaopetus/kvali/L7_3_4.html

Ukkola-Vuoti, Liisa 2017. Musikaaliset geenit, hyvinvointia musiikista. Helsinki: Kustantamo S&S.

Valtioneuvosto 2023. Vahva ja välittävä Suomi. Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelma. Hakupäivä: 8.3.2024. <https://valtioneuvosto.fi/hallitukset/hallitusohjelma#/>

Valtiovarainministeriö 2000. Tiedote: Sponsorointi valtionhallinnossa -työryhmän loppuraportti: Sponsorirahoitus ei saa vaarantaa valtion virastojen objektiivisuutta ja riippumattomuutta. Hakupäivä: 28.1.2024. <https://vm.fi/-/sponsorointi-valtioonhallinnossa-tyoryhman-loppuraportti-sponsorirahoitus-ei-saa-vaarantaa-valtioon-virastojen-objektiivisuutta-ja-riippumattomuutta>

Virkkunen, Klaus 2023. Sponsorointi- & tapahtumabarometri 2022. Sponsor Insight. Hakupäivä: 28.1.2024. https://assets-global.website-files.com/62219a5d5bb27e2893c3104d/6409e6cce1bc752525fd4e4c_Sponsorointi-%20ja%20tapahtumamarkkina%202022%20J.pdf